

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria -Vlada-Government

Ministria e Punëve të Brendshme / Ministarstvo Unutrašnjih Poslova / Ministry of Internal Affairs

MIGRACIONA STRATEGIJA

2021-2025

SADRŽAJ:

- 1.1. Kratak pregled
- 1.2. Uvod
- 1.3. Metodologija
- 1.4. Istorijat
- 1.5. Ciljevi
- 1.6. Aneksi

Skraćenice

ACR	Agencija za civilnu registraciju
ASIP	Automatizovani sistem za identifikaciju otiska prsta
AT	Administrativni troškovi
ATRC	Resursni centar za zagovaranje i obuku
AU	Administrativno uputstvo
AZRK	Agencija za zapošljavanje Republike Kosovo
CARITAS - Švajcarski	Švajcarska Međunarodna Organizacija koja pruža pomoć u oblasti reintegracije na Kosovu
CBK	Centralna banka Kosova
CRPK	Program za građanska prava na Kosovu
DIMAK	Nemački centar za migracije, stručno osposobljavanje i informisanje o karijeri
DITLj	Direkcija za istragu trgovine ljudima
DMS	Direkcija za migraciju i strance
DRC	Danski savet za izbeglice
EK	Evropska komisija
EU	Evropska unija
EURODAC	Evropska baza podataka o daktiloskopiji azila
EUROSTAT	Kancelarija za statistiku Evropske unije
FRONTEX	Evropska agencija za zaštitu granica i obale
GDISC	Konferencija generalnih direktora imigracionih službi
GIZ	Nemačka agencija za međunarodnu saradnju
ICMPD	Međunarodni centar za razvoj migracionih politika
IOM	Međunarodna organizacija za migracije
IPA	Instrument za pre pristupnu pomoć
ISUM	Informacioni sistem za upravljanje migracijama
IZP	Informacija o zemlji porekla
JSI	Jezuitska služba za izbeglice
KAS	Kosovska agencija za statistiku
KAZR	Kosovska agencija za zagovaranje i razvoj
KB	Kosovski budžet
KCRŽT	Kosovski centar za rehabilitaciju žrtava torture
KISV	Kosovski informativni sistem za vize
KKR	Nacionalna komisija za izbeglice
KP	Kosovska policija
KP	Kabinet Premijera
KSP	Kancelarija za strateško planiranje
MARRI	Regionalna inicijativa za migracije, azil i izbeglice
ME	Ministarstvo ekonomije
MFRT	Ministarstvo finansija, rada i transfera

MIGRACIONA STRATEGIJA 2021-2025

MIMAK	Projekat „Jačanje organa za upravljanje migracijama na Kosovu“
MIPT	Ministarstvo industrije, preduzetništva i trgovine
MONTI	Ministarstvo obrazovanja, nauke, tehnologije i inovacija
MSPD	Ministarstvo spoljnih poslova i dijaspora
MUP	Ministarstvo unutrašnjih poslova
MZ	Ministarstvo zdravlja
MZP	Ministarstvo za zajednice i povratak
NKM	Nacionalni koordinator za migracije
NVO	Nevladina organizacija
ODAM	Odeljenje za državljanstvo, azil i migracije
OEBS	Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju
OPD	Odeljenje za proizvodnju dokumenata
ORPLIS	Odeljenje za reintegraciju repatriranih lica i integraciju stranaca
OSJB	Opštinski saveti za javnu bezbednost
PMP	Prošireni migracioni profil
SDC	Švajcarska saradnja za razvoj
SS	Sekretarijat za strategije
UN	Ujedinjene nacije
UNDP	Program Ujedinjenih nacija za razvoj
UNHCR	Visoki komesarijat Ujedinjenih nacija za izbeglice
UNICEF	Međunarodni Dečiji fond Ujedinjenih nacija za hitne slučajeve
VRK	Vlada Republike Kosovo
VUM	Vladina uprava za migracije

1.1 Kratak pregled

Migraciona strategija 2021-2025 i Akcioni plan za sprovođenje Migracione strategije 2021-2025 (u daljem tekstu Akcioni plan) odražavaju prioritete Vlade Republike Kosovo za upravljanje migracijama u zemlji putem institucionalnih mehanizama. Ova strategija takođe odražava vladine obaveze za međunarodnu saradnju u oblasti migracija i obaveze koje proizilaze iz procesa evropskih integracija, odnosno za sprovođenje obaveza koje proizilaze iz Sporazuma o Stabilizaciji i Pridruživanju između Republike Kosovo i Evropske Unije.

Strateški i specifični ciljevi postavljeni su nakon procesa sveobuhvatnih konsultacija sa svim unutrašnjim institucionalnim i spoljnim akterima iz civilnog društva i međunarodnim partnerima. Nacionalna migraciona strategija 2021-2025 takođe se zasniva na analizama i preporukama u okviru osnovnih i proširenih migracionih profila, koje je izradila Vladina uprava za migracije. Takođe, Strategija odražava ciljeve i mere koji nastaju kao rezultat politika i inicijativa na regionalnom, evropskom i globalnom nivou, pre svega iz Pakta EU o migraciji i azilu, Globalnog kompakta o migracijama i Globalnog kompakta za izbeglice.

Ovaj strateški dokument podeljen je na dva dela: Migracionu strategiju i Akcioni plan, koji sadrži strateške ciljeve, konkretne aktivnosti kao i aktivnosti koje se planiraju ispuniti u petogodišnjem periodu 2021 - 2025. Strateški i specifični ciljevi i aktivnosti detaljno su predstavljeni u Akcionom planu, koji takođe sadrži odgovorne institucije, troškove budžeta i izvore finansiranja, kao i merljive i konkretne pokazatelje. Da bi se postigao glavni cilj u cilju jačanja upravljanja migracijama, Migraciona strategija 2021-2025 je postavljena u okviru ovih sektora, odnosno strateških ciljeva:

Strateški cilj 1: Upravljanje regularnom migracijom;
Strateški cilj 2: Osigurati sigurnu, organizovanu i regularnu migraciju;
Strateški cilj 3: Upravljanje unutrašnjim migracijama;
Strateški cilj 4: Napredak u oblasti upravljanja migracijama i sistema međunarodne zaštite.

Kao osnovna analiza u izradi ove strategije uzeta je u obzir procena¹ implementacije Migracione strategije 2013-2018, ocena primene Strategije za reintegraciju repatriranih lica 2018-2022 i analize izvršene u dokumentu Proširenog migracionog profila, Migracionog profila, kao i razna istraživanja koja je sprovela i izradila VUM.

Migraciona strategija 2021-2025 preporučuje konkretne akcije i zakonske (pravne), strateške i institucionalne mere u cilju rešavanja identifikovanih izazova i poboljšanja stanja po pitanju

¹Procenu implementacije Državne migracione strategije 2013-2018 pripremio je Tvinging projekat, koji finansira Evropska unija (vidi Aneks IV).

efikasnog upravljanja migracijama. Sa tim u vezi, predviđene su akcije u cilju jačanja državnih institucija odgovornih za upravljanje migracijama, posebno Vladine uprave za migracije (VUM); stvaranje i razvoj sistema za upravljanje unutrašnjim migracijama; jačanje međunarodnog sistema zaštite, osiguravajući sigurnu i regularnu migraciju, produbljivanju regionalne saradnje sa specijalizovanim međunarodnim organizacijama, itd. Sve ove akcije preporučuju se kao rezultat procene trenutne situacije u zemlji kao i u regionalnom i globalnom kontekstu, u odnosu na nova migraciona kretanja i trendove; sveobuhvatnom analizom strateških dokumenata poput Migracionog profila i Proširenog migracionog profila i drugih empirijskih analiza izvedenih iz različitih istraživanja realizovanih tokom prethodnih godina. Shodno tome, očekuje se da će adresiranje preporučenih aktivnosti imati pozitivan uticaj na otklanjanje nedostataka utvrđenih u sistemu, istovremeno omogućavajući unapređenje i jačanje upravljanja migracijama kao važnog sektora za socijalno-ekonomski razvoj zemlje.

Migraciona strategija 2021-2025 je izrađena paralelno sa Nacionalnom strategijom razvoja 2021-2030. Sa tim u vezi, Radna grupa zadužena za izradu Migracione strategije 2021-2025, kontinuirano je konsultovala i koordinisala svoj rad sa Kancelarijom za strateško planiranje u okviru Kabineta premijera kako bi se osigurala sinergija i puna koherentnost Migracione strategije 2021-2025 sa Nacionalnom strategijom razvoja 2021-2030.

Pored toga, kao rezultat preispitivanja okvira strateške politike i u cilju poboljšanja procesa strateškog planiranja, kao proces koji vodi Kancelarija za Strateško Planiranje, u okviru Migraciona Strategije 2021-2025 je objedinjena i Strategija za Reintegracije repatriranih lica.

Akcioni plan Migracione strategije 2021-2025 izrađen je u skladu sa Smernicama i Priručnikom za izradu strateških dokumenata i akcionih planova, pa su stoga planirane aktivnosti u skladu i u cilju postizanja specifičnih i strateških ciljeva Strategije. Takođe, u cilju povezivanja planiranih mera sa budžetskim okvirom, odnosno Srednjoročnim okvirom rashoda, Akcioni plan će u početku obuhvatiti period 2021-2023 a očekuje se da će biti revidiran tokom 2023. godine.

1.2 Uvod

U toku sa migracionim kretanjima u regionu, Republika Kosovo takođe može biti pogođena tim kretanjima i koristiti se kao tranzitna zemlja. U ovom slučaju od posebnog je značaja jačanje preko granične saradnje između zemalja regiona, kao i saradnja sa zemljama porekla, tranzita i krajnjeg odredišta. Takođe, od posebne važnosti jerazmena iskustava i informacija između relevantnih institucija i mehanizama.

Republiku Kosovo karakteriše veliki broj emigranata, a istovremeno ima relativno mlado stanovništvo. Prema glavnim pokazateljima tržišta rada, stopa nezaposlenosti (starosna grupa 15-64 godina) u 2019. godini iznosila je 25.7 %, dok je u 2020. godini iznosila 25.9%. Izazov predstavlja visoka stopa nezaposlenosti mladih (15-24) koja dostiže cifru od oko 49.1%.² Štaviše, uticaj pandemije Covid-19 na privatni sektor mogao bi rezultirati gubitkom radnih mesta i posledično podstaknuti mogući novi talas emigracije. Sa tim u vezi, orijentacija resursa i adekvatne mere u cilju ekonomskog oporavka biće ključni prioritet Vlade Republike Kosovo, fokusirajući se time ka sanaciji ekonomske štete izazvane pandemijom i povezujući razvojne politike zemlje sa pitanjima migracija sa ciljem rešavanja dugoročnih socijalno-ekonomskih izazova u zemlji kao faktora za pokretanje migracija.

Kroz istraživanja i realizaciju različitih analiza, VUM je utvrdila nedostatak strukturnog pristupa u vezi sa unutrašnjim migracijama, posebno u vezi sa kretanjem građana iz jednog grada u drugi ili iz ruralnih u urbane sredine, što uzrokuje poteškoće u adekvatnom planiranju opštinskih budžeta na Kosovu. Povezano sa tim, iako Zakon o prebivalištu i boravištu 02/L-121 obavezuje građane da prijave promene u mestu prebivališta, odnosno da budu registrovani u opštini u kojoj se nalaze, ali u praksi postoje poteškoće i u većini slučajeva to se ne dešava. To pritom stvara poteškoće u razvoju javnih politika u vitalnim sektorima kao što su obrazovanje, zdravstvo, socijalna pitanja i ekonomske politike čiji je cilj održivi društveno-ekonomski razvoj i na centralnom i na lokalnom nivou.

² <https://ask.rks-gov.net/media/6125/anketa-e-fuqis%C3%AB-pun%C3%ABtore-afp-2020.pdf>

1.3 Metodologija

Ovu strategiju izradila je Radna grupa formirana odlukom generalnog sekretara Ministarstva unutrašnjih poslova. Predsedavajući Vladine uprave za migracije ima mandat da predvodi radnu grupu za izradu strategije. Spisak članova ove radne grupe je dostavljenu aneksu. Ova grupa započela je sa radom tokom oktobra 2020. i radila je do kraja maja 2021.

Izradu dokumenta podržao je projekat DIMAK u okviru GIZ-a, kao i projekat MIMAK koji je finansirala vlada Švajcarske, a sproveo ICMPD. Ovi projekti su organizovali radionice i sastanke (uvek u skladu sa preporukama NIJZ-a i vladinih odluka) sa različitim institucionalnim akterima radi definisanja strateških ciljeva, specifičnih i aktivnosti/mera za implementaciju. Metodologija koja se koristila u ovom procesu obuhvatala je procenu implementacije prethodne migracione strategije 2013-2018 i stepen ispunjenja njenih ciljeva sprovođenjem aktivnosti. Procena sprovođenja ove strategije nalazi se u Aneksu 2. Nakon procene implementacije strategije, identifikovane su praznine u ispunjavanju prethodnih aktivnosti i identifikovanju novih aktivnosti koje vode ka ukupnom poboljšanju na polju migracija. Tokom radionica i sastanaka diskutovano je i procenjeno trenutno stanje, uključujući uticaj Covid-19, u kom slučaju su predložene aktivnosti koje bi pomogle u postizanju određenih ciljeva i postizanju strateških ciljeva predlažući poboljšanja usmerena na upravljanje migracijama u celini.

Definisanje strateških ciljeva, specifičnih ciljeva i aktivnosti zasniva se na podacima, nalazima i preporukama iz Migracionog profila za 2019. godinu. Izrada strategije prošla je kroz sveobuhvatan proces preliminarne i javne konsultacije u skladu sa Uredbom br. 05/2016o minimalnim standardima za proces javne konsultacije. Pri definisanju strateških ciljeva, posebna pažnja je posvećena izbegavanju mogućeg dupliranja aktivnosti i povezivanju ove strategije sa drugim sektorskim strategijama koje je odobrila Vlada Republike Kosovo.

Institucije koje su bile deo izrade ove strategije su:

1. Kancelarija za strateško planiranje pri Kabinetu premijera; 2. Ministarstvo unutrašnjih poslova; 3. Ministarstvo spoljnih poslova i dijaspore; 4. Ministarstvo finansija, rada i transfera; 5. Ministarstvo obrazovanja, nauke, tehnologije i inovacija; 6. Ministarstvo ekonomije; 7. Ministarstvo industrije, preduzetništva i trgovine;	8. Ministarstvo administracije lokalne uprave; 9. Kosovska agencija za statistiku; 10. Eksperti iz GIZ-a; 11. Eksperti iz ICMPD/MIMAK

1.4 Istorijat

Migracije su složeni fenomen sa višedimenzionalnim uticajem na različite socio-ekonomske, demografske, političke i bezbednosne sfere zemalja porekla i odredišta. Migraciona kretanja na međunarodnom nivou su se povećala zbog digitalne revolucije, smanjenja putnih troškova, itd.³Međunarodne migracije su u porastu i procenjuje se da je u 2019. globalno bilo oko 272 miliona međunarodnih migranata (ili 3.5% od globalne populacije) u poređenju sa 155 miliona u 2000 (ili 2.8% globalne populacije).⁴Međunarodne migracije se uglavnom odvijaju na regularne načine, poput zapošljavanja, porodičnih razloga, obrazovanja i slično. Takođe, povećava se broj izbeglica kojima je potrebna međunarodna zaštita. Procenjuje se da u 2020. godini ima blizu 26 miliona izbeglica koje uživaju prava na određenu pravnu zaštitu, poput zaštite od deportacije i kažnjavanja zbog prelaska granica, bez autorizacije da traže sigurnost.

U toku su međunarodni naponi za upravljanje migracijama u regularnom i legalnom obliku i za sprečavanje neregularnih oblika migracija koji često ugrožavaju živote ljudi i motivišu porast kriminalnih grupa uključenih u trgovinu ljudima i krijumčarenje migranata. U tom kontekstu, šefovi država i vlada okupili su se 19. septembra 2016. godine kako bi globalno razgovarali o migracionim pitanjima u okviru Generalne skupštine Ujedinjenih nacija. Time je poslata važna politička poruka da su migracije postale važno pitanje na međunarodnom dnevnom redu. Usvajanjem Njujorške deklaracije⁵o izbeglicama i migrantima, 193 država članica UN je prepoznalo potrebu za sveobuhvatnim pristupom kretanju ljudi i jačanjem globalne saradnje. Aneks II Njujorške deklaracije pokrenuo je međuvladin proces konsultacija i pregovora koji su kulminirali usvajanjem Globalnog kompakta o migracijama⁶na Međunarodnoj migracionoj konferenciji 2018. Kao takav, ovaj Globalni kompakt o migracijama ima za cilj bezbednu, organizovanu i regularnu migraciju.

Takođe u 2018. godini, međunarodni naponi za jačanje globalne saradnje po pitanju međunarodne zaštite izbeglica ozvaničeni su usvajanjem Globalnog sporazuma o izbeglicama u Generalnoj skupštini Ujedinjenih nacija. Globalni sporazum o izbeglicama⁷o kojem je glasala 181 država članica UN, ima 4 glavna cilja: 1) smanjivanje pritiska na zemlje koje primaju veliki broj izbeglica, 2) obezbeđivanje uslova da izbeglice budu samo-zadovoljne u zemljama u kojima žive, 3) širenje pristupa trećim zemljama i naseljavanje u nove zemlje, i 4) podržavanje uslova neophodne za obezbeđivanje povratka izbeglica u svoje zemlje.

³Izveštaj IOM 2020, strana 19 https://publications.iom.int/system/files/pdf/wmr_2020.pdf

⁴Ibid

⁵Njujorška deklaracija: https://www.un.org/en/ga/search/vieč_doc.asp?symbol=A/RES/71/1

⁶Globalni sporazum o migracijama:

https://refugeemigrants.un.org/sites/default/files/180713_agreed_outcome_global_compact_for_migration.pdf

⁷https://www.unhcr.org/gcr/GCR_English.pdf

Na osnovu studije koju je podržao GIZ kroz Globalni program za migracije i dijasporu, zaključeno je da su pravni i strateški okvir u oblasti migracija u Republici Kosovo značajno usklađeni sa ciljevima Globalnog kompakta o migracijama. U isto vreme, u ovoj studiji su predstavljene neke preporuke koje imaju za cilj šire uključivanje svih ciljeva i pokazatelja Globalnog kompakta o migracijama u sistem upravljanja migracijama u Republici Kosovo. U tom kontekstu, u okviru Migracione strategije 2021-2025, predviđene su mere koje odražavaju sledeće preporuke: stvaranje zajedničke platforme za razmenu podataka povezanih sa mešovitim migracionim tokovima, razvoj ljudskog kapitala, uključujući uspostavljanje sistema za podršku njihovom procesu reintegracije u skladu sa principima Globalnog kompakta o migracijama. Takođe se preporučuje istraživanje mogućnosti i procedura za povratak u zemlje porekla neregularnih migranata, posebno sa zemljama koje još uvek nisu priznale Republiku Kosovo.

Sa druge strane, dok se ciljevi Globalnog kompakta o migracijama odražavaju u različitim strateškim dokumentima, njihovo sprovođenje u praksi treba poboljšati, posebno kada se radi o složenim merama kao što su ispitivanje i upućivanje slučajeva ranjivih grupa migranata, posebno bez pratnje, dece i žrtve trgovine ljudima. U tom kontekstu, Migraciona strategija 2021-2025 predviđa specijalizovane programe za izgradnju kapaciteta za institucije odgovorne za sprovođenje takvih mera.

Sa druge strane, kao deo Globalnog kompakta o migracijama postoji nekoliko drugih ciljeva za koje se očekuje da će biti rešeni u okviru sektorskih strategija, kao što je Cilj 18 za razvoj veština i uzajamno priznavanje kvalifikacija kojima bi se trebalo pozabaviti u Sektorskoj strategiji za obrazovanje ili Cilj 2 Globalnog kompakta koji ima za cilj adresiranje strukturnih faktora koji podstiču građane da napuste zemlju što bi trebalo rešiti kroz Nacionalnu strategiju razvoja 2021-2030. Shodno tome, Migraciona strategija 2021-2025 će odražavati principe i ciljeve Globalnog kompakta o migracijama, u svim pitanjima koja su direktno ili indirektno vezana za oblast migracija, stvarajući sinergiju sa Strategijom razvoja 2021-2030 i drugim sektorskim strategijama. Takođe, kao sastavni deo Strategije su uključene mere/aktivnosti koje se fokusiraju na rodna pitanja, a koje su se pojavile kao rezultat nedavnih studija i obuka u okviru dijaloga sa više aktera realizovanih od strane VUM-a i uz podršku GIZ-a, tokom novembra 2020. godine.

U međuvremenu, u septembru 2020. godine, Evropska komisija je uvela Pakt EU o migraciji i azilu⁸ koji je usredsređen na nekoliko ciljeva, od kojih su neki odraženi u Migracionoj strategiji 2021-2025. Ovi ciljevi uključuju: efikasno upravljanje granicama, uključujući kontrolu bezbednosti i zdravstveni pregled; efikasni postupci azila, efikasna primena postupaka za povratak migranata u zemlje porekla; upravljanje migracijama; konsolidacija politika za integraciju stranaca itd. Pakt EU o migraciji i azilu predviđa novo zakonodavstvo u oblasti migracija i azila. Sa tim u vezi, Vlada Republike Kosovo će u okviru Nacionalnog programa za

⁸Pakt EU o migracijama i azilu: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1601287338054&uri=COM%3A2020%3A609%3AFIN>

sprovedenje SSP-aobuhvatiti mere usmerene na usklađivanje postojećeg i budućeg zakonodavstva koje će razviti EU.

Situacija stvorena pandemijom Covid-19 takođe je imala uticaja na oblast migracija zbog mera koje su preduzele razne zemlje, uključujući zatvaranje granica. Od početka pandemije, Republika Kosovo se suočila sa značajnim brojem migranata „zarobljenih“ na teritoriji Republike Kosovo. Uvedene su preventivne mere za zaštitu migranata od pandemije, uključujući ograničenja kretanja i karantin za migrante i podnosiocima zahteva za međunarodnu zaštitu o dolasku.⁹Ovo je uticalo na preopterećenost lokalnog sistema prijema i smeštaja migranata i podnosilaca zahteva za međunarodnu zaštitu, gde je pored upotrebe prostora u Centru za azil u Maguri pušten u rad i objekat Prihvatnog centra u Vranidolu. Takođe, kako bi se upravljalo eventualnim prilivom, Ministarstvo unutrašnjih poslova planira da proširi prostore u kampu „Belvedere“, povećavajući tako ukupan smeštajni kapacitet sa sadašnjih 800 na 2,500 osoba. Sličan trend zadržavanja migranata na teritoriji Kosova nastavljen je i narednih meseci.

Takođe, situacija sa pandemijom Covid-19 uticala je na organizovani povratak kosovskih građana koji su ostali zaglavljeni u raznim zemljama zbog gubitka posla, uključujući kategoriju učenika/studenata i ostale koji su putovali u poslovne svrhe ili u porodične posete. Iako ne postoje tačni zvanični podaci o broju vraćenih tokom ovog vremena, Ministarstvo spoljnih poslova i dijaspore preko ambasada Republike Kosovo pomagalo je ovaj proces u svim fazama.

Proces readmisije kosovskih građana koji bespravno borave u zemljama EU i Šengenzoni obustavljen je nekoliko meseci tokom zatvaranja granica, što je rezultiralo znatno manjim brojem repatriranih lica u 2020. godini u odnosu na 2019. godinu.

Vladina uprava za migracije, uz podršku projekta MIMAK, organizovala je radionicu od 3. do 6. novembra 2020. godine, koja je imala za cilj izradu dokumenata Informativnog pregledapolitikasa temom uticaja pandemije Covid-19 na migraciju na Kosovu. Učesnici ove radionice su identifikovali pitanja i izazove koji se odnose na uticaj pandemije na migraciju u slučaju Kosova. Razmatrana su pitanja poput tretmana migranata koji su zaglavljeni u zemlji kao rezultat zatvaranja granica i uticaja pandemije u socijalno-ekonomskom smislu, posebno je ocenjeno kao izazovna i prioritarna pitanja koja zahtevaju rešavanje od strane državnih institucija. Preporuke date u okviru ovih informativnih pregleda o politikama biće deo mera predviđenih ovom strategijom.

U tom smislu, Migraciona strategija 2021-2025 je obuhvatila u svom razmatranju i uticaj pandemije u oblastima vezanim za migracije i obezbedila mere za prevazilaženje posledica izazvanih ovom pandemijom. Strategija se takođe odražava na uticaj pandemije na mobilnost i efekte koje ona može imati na migraciona kretanja kako u pogledu emigracije kosovskih građana, posebno u svrhu zapošljavanja, tako i u pogledu imigracije i jačanja kapaciteta za prijem i

⁹Izveštaj Evropske komisije o Kosovu 2020, stranica 46

tretiranje migranata i onima kojima je potrebna međunarodna zaštita. Kosovo se, kao i velika većina zemalja u regionu, suočava sa izazovima različite prirode u pogledu migracija. Zajednički imenitelj ovih izazova može se smatrati sve većim brojem podnosilaca zahteva za međunarodnu zaštitu, krijumčarenje migranata i trgovina ljudima, upravljanje migracijama, sistem za prihvatanje i infrastrukturu migranata, itd. Dakle, Republika Kosovo je, kao i druge zemlje u regionu, pogođena migracijama, i kao zemlja porekla, tranzita i u nekim slučajevima kao krajnje odredište. Sa tim u vezi, Migraciona strategija 2021-2025 uključuje konkretne mere za rešavanje ovog problema, a da je istovremeno komplementarna sa ostalim strateškim dokumentima kao što je Plan za upravljanje mogućim prilivom migranata na Kosovo.

Kosovo je bilo pod uticajem migracionih kretanja kroz nekoliko faza tokom istorije, posebno emigracijom građana Kosova u evropske zemlje. Broj kosovskog stanovništva u emigraciji i stanovništva kosovskog porekla (1969-2011) procenjuje se na oko 703,978 stanovnika, dok se na kraju 2020. procenjuje na oko 885,862 (neto migracioni fond) stanovnika¹⁰. Većina ih živi u Nemačkoj (sa udelom od 39%), Švajcarskoj (23%), Italiji (7%), Austriji (7%) i Švedskoj (7%) i 17% u drugim zemljama.

Na zakonodavne i institucionalne reforme u oblasti migracija započete 2009. godine, kasnije su značajno uticala dva procesa, liberalizacija viznog režima (od 2012. godine) sa Evropskom unijom i agenda za integraciju u Evropsku uniju sa početkom primene Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju iz 2016. godine, posebno primenom kriterijuma izvedenih iz Mape puta za liberalizaciju viznog režima sa Evropskom unijom i poglavlja 7 Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Kosova i Evropske unije, odnosno zakonskih odredbi koje se odnose na neregularne migracije, regularne migracije i readmisije i reintegracije repatriiranih lica.

Kao rezultat reformi preduzetih u okviru ova dva procesa, Kosovo je razvilo čvrst pravni i strateški okvir za upravljanje migracijama, uključujući institucionalne mehanizme zadužene za koordinaciju i sprovođenje migracionih politika. Izveštaj Evropske komisije za 2020 za Kosovo procenjuje da je Kosovo u velikoj meri uskladilo pravni okvir u oblasti migracija.¹¹ Dalje, usklađivanje migracionog zakonodavstva sa zakonodavstvom EU nastavlja se u skladu sa Nacionalnim programom za sprovođenje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sa Evropskom unijom. Tokom 2020. godine Ministarstvo unutrašnjih poslova je, uz podršku GIZ-a, preduzelo sveobuhvatnu analizu u vezi sa nivoom usklađenosti domaćeg zakonodavstva sa Poglavljem 24 zakonodavstva EU, odnosno u pitanjima vezanim za pravdu, slobodu i bezbednost. Ovom procenom utvrđen je visok stepen usklađenosti nacionalnog zakonodavstva sa pravnim tekovinama EU u oblasti migracija. Ova procena podvlači da se smatra da je gotovo 100% domaćeg zakonodavstva o regularnim migracijama u potpunosti ili napredno usklađeno sa zakonodavstvom EU za legalne migracije, odnosno oko 33% nacionalnog zakonodavstva je u potpunosti usklađeno sa zakonodavstvom EU, dok 77% imaju naprednu harmonizaciju sa

¹⁰Migracioni profil 2019

¹¹Izveštaj EU o Kosovu za 2020. godinu, stranica 46

pravnim tekovinama EU. Što se tiče neregularnih migracija, procena otkriva da je Kosovo postiglo značajan napredak u usklađivanju nacionalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom EU. Procena podvlači da se smatra da je gotovo 80% domaćeg zakonodavstva o neregularnim migracijama u potpunosti ili izuzetno usklađeno sa zakonodavstvom EU, dok je 20% delimično usklađeno sa zakonodavstvom EU o neregularnim migracijama.

Gore pomenute reforme takođe su rezultirale uspostavljanjem institucionalnih mehanizama koji se odnose na sprečavanje neregularnih migracija i upravljanje redovnim formama migracija. Sa tim u vezi, 2013. godine osnovana je Vladina uprava za migracije (VUM) kao među institucionalni mehanizam za koordinaciju politika povezanih sa upravljanjem migracijama na Kosovu. Pored toga, uspostavljeni su mehanizmi za readmisiju, reintegraciju repatriiranih lica, ojačani mehanizmi za kontrolu granica i sprečavanje ilegalnih migracija i borbe protiv krijumčarenja migranata. Uspostavljen je i međunarodni sistem zaštite po pitanju azila za koji se smatra da je u velikoj meri u skladu sa evropskim i međunarodnim normama.

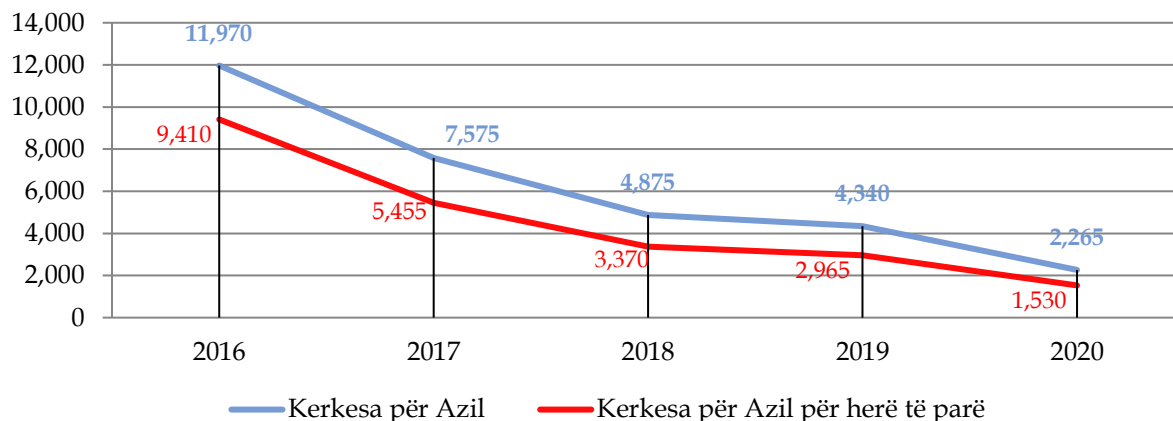
Ove preduzete reforme takođe su bile deo Nacionalne migracione strategije 2013-2018 kao ključni strateški dokument u oblasti upravljanja migracijama na Kosovu. Na osnovu konačne ocene sprovođenja Migracione strategije 2013-2018, rezultati procene su sledeći:

- Sprovedeno je 40 aktivnosti (60%) (većina njih je definisana kao „u toku“, što znači da implementacija podrazumeva nastavak prethodno započetih aktivnosti)
- 14 aktivnosti (21%) je delimično sprovedeno.
- 11 aktivnosti (16%) nije sprovedeno.

U slučaju dve (2) aktivnosti (3%) bilo je nemoguće proceniti nivo implementacije zbog nedostatka podataka. Većina završenih aktivnosti odnosi se na strateški cilj koji se bavi sprečavanjem neregularnih migracija, i to kao rezultat mera koje su preduzete od strane Vlade Republike Kosovo i nadležnih vlasti za rešavanje fenomena neregularne migracije (posebno u 2014. i 2015) i u rešavanju faktora koji su podsticali i pokretali neregularnu migraciju.

Uprkos napretku postignutom u konsolidaciji sistema za upravljanje migracijama i međunarodnu zaštitu, Republika Kosovo se suočila sa fenomenom neregularne migracije u 2014. i 2015. godini ka zemljama EU za koji se smatra da je uzrokovan ekonomskim i socijalnim razlozima u zemlji, ali takođe i drugim atraktivnim faktorima kao što su promena zakona o azilu u Mađarskoj tokom 2013. godine, uklanjanje Kosova sa liste sigurnih mesta od strane Francuske, ali i drugi razlozi povezani sa prolaskom koji je jednostavniji i jeftiniji sa teritorije Srbije prema Mađarskoj. Ovaj tok emigracije počeo je da opada od druge polovine 2015. godine, o čemu svedoči sledeća cifra, gde je u 2019. godini došlo do značajnog pada iregularnih migracija ako se pozivamo samo na broj azilanata u zemljama EU.

Prikaz 1: Trend zahteva za azil i zahteva za međunarodnu zaštitu građana Kosova po prvi put prema državama članicama EU i Šengen zoni, 2016 – 2020

Izvor: EUROSTAT¹²

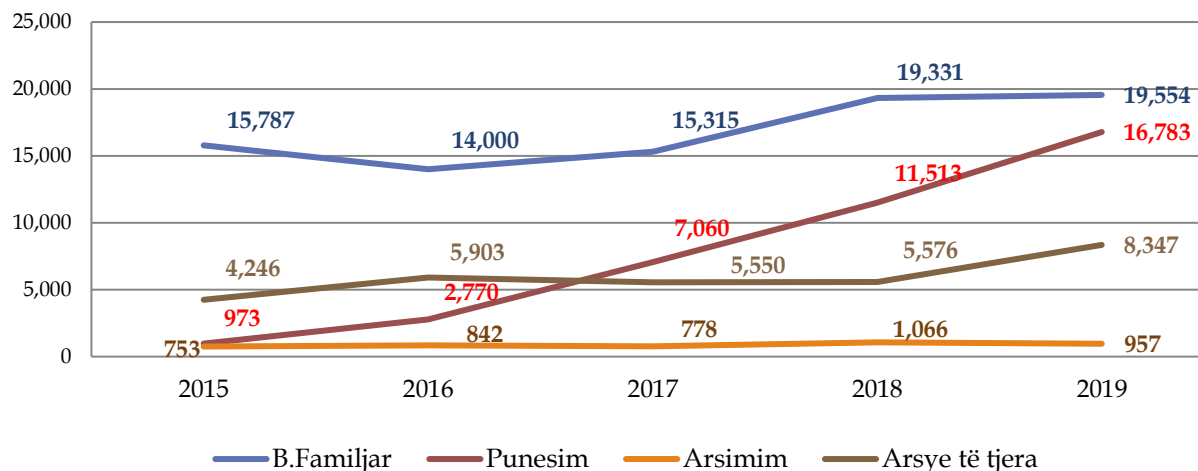
Trendovi u vezi sa neregularnom emigracijom i brojem podnosilaca zahteva za međunarodnu zaštitu poreklom iz Republike Kosovo pokazuju značajan kontinuirani pad (2015-2020), međutim obezbeđivanje sigurne i regularne migracije treba da ostane među prioritetima ove strategije, sa aspekta granične kontrole, sprovođenje politika readmisije i reintegracije i preduzimanje mera za informisanje građana o posledicama neregularne migracije i pravima i obavezama koje proizilaze iz bezvignog kretanja u Šengenzoni nakon liberalizacije viza.

Sa druge strane, uprkos činjenici da nedostaju zvanični podaci, naša država se suočava sa odlaskom kadrova ili takozvanim „odlivom mozgova“. Ovaj fenomen predstavlja zabrinutost na nivou vlade Republike Kosovo, jer medicinsko osoblje napušta zemlju radi zapošljavanja, posebno u Nemačkoj. Podaci o regularnoj emigraciji od 2015. godine počeli su da se povećavaju posebno u svrhu zapošljavanja.

Prikaz 2: *Građani Kosova sa važećom dozvolom boravka u državama članicama EU i Šengenzoni prema razlogu boravka, 2015-2019¹³*

¹²<https://ec.europa.eu/eurostat/web/asylum-and-managed-migration/data/database>, ažurirano dana 13.04.2021, (6:50:38 AM), pristupljeno 5/17/2021 (10:14:28 AM) -

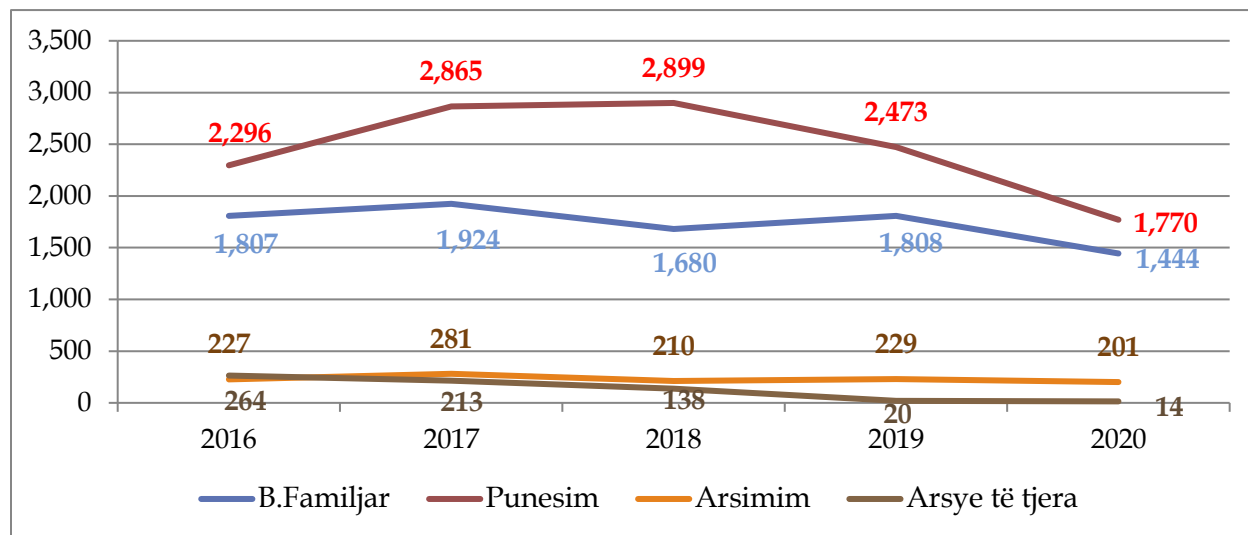
¹³Izvor: Eurostat, <https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>

Izvor: Eurostat

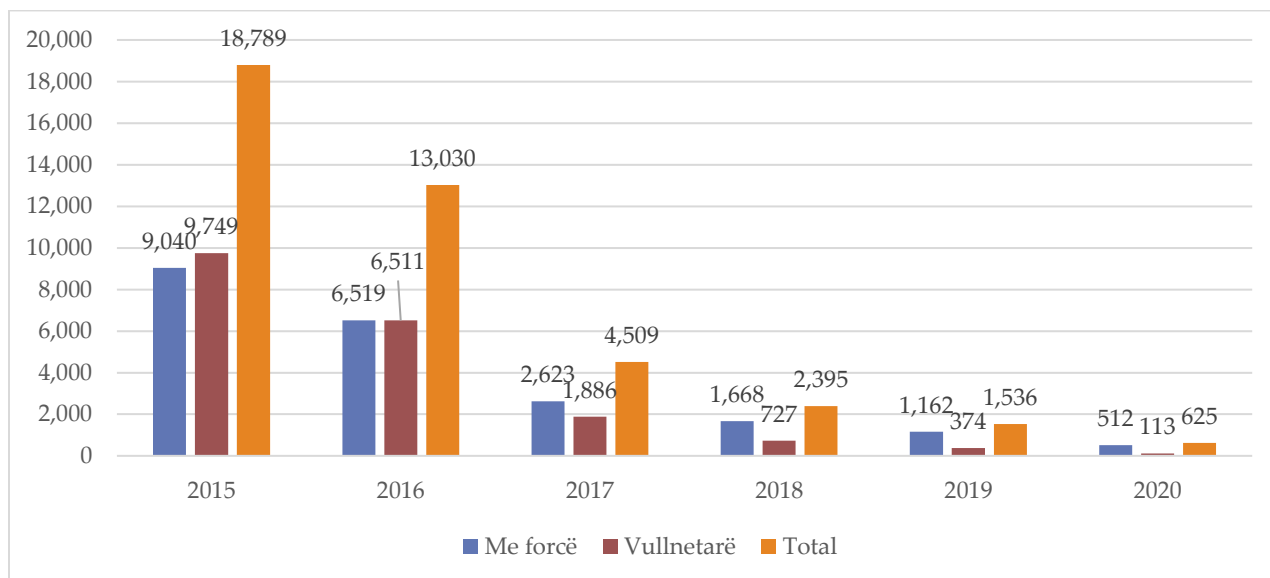
Imajući u vidu da regularna migracija stranaca u Republici Kosovo beleži rastući trend, (kao što je prikazano na donjoj slici), posebno u svrhu zapošljavanja, to podvlači potrebu za konsolidacijom mehanizama za integraciju stranaca sa prebivalištem u kosovsko društvo, takođe kao stvaranje politika usmerenih na zapošljavanje stranaca u skladu sa potrebama tržišta rada.

Prikaz 3: Trend privremenih boravišnih dozvola, poređenje kategorija „Spajanje porodice“ / „Zapošljavanje“ (2015-2019)

Politike koje su uticale na smanjenje regularne migracije takođe se mogu pripisati sprovođenju politika readmisije i reintegracije za repatrirana lica. Treba napomenuti da su ove dve politike u praksi utvrđene kao zadovoljavajuće, što dokazuje i statistika predstavljena na donjim slikama:

Prikaz 4: Dobrovoljna i prinudna readmisija po godinama, 2015-2020

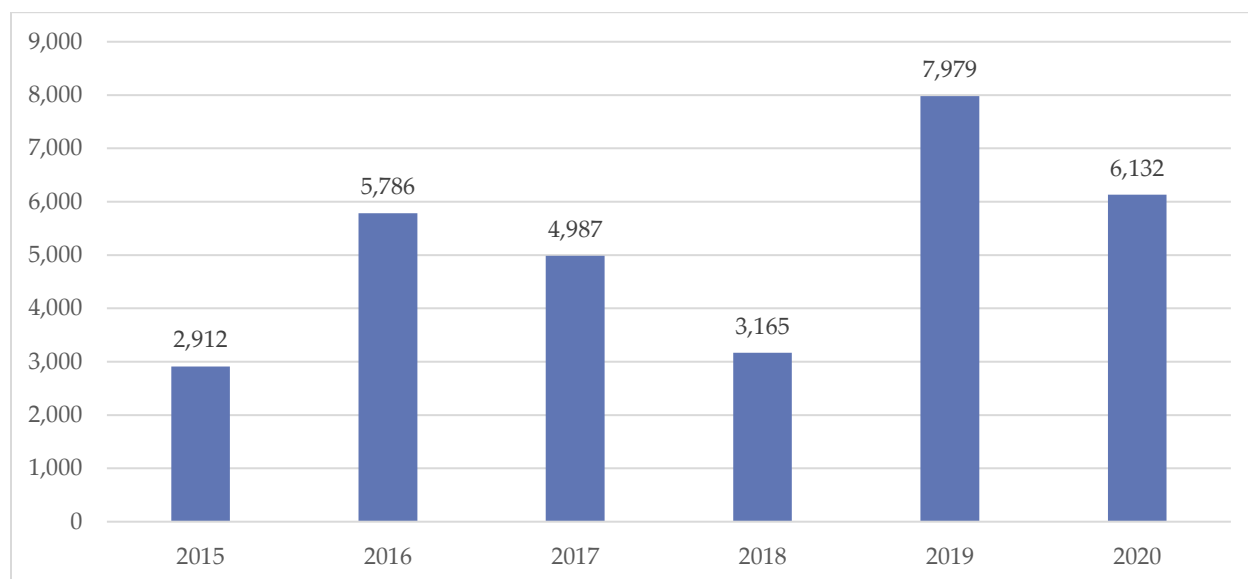

Izvor: MUP, IOM

Povećanje broja repatriranih lica u 2015. i 2016. takođe je dovelo do povećanja broja korisnika iz različitih šema reintegracije tokom ovih godina. Reintegracija repatriranih lica od sada će se razmatrati i rešavati u okviru Migracione strategije 2021-2025 u skladu sa Uredbom br. 22/2020 o reintegraciji repatriranih lica.¹⁴

Prikaz 5: Broj korisnika iz šema za reintegraciju, 2015-2020

¹⁴<https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=31862>

Izvor: ORRL, MUP

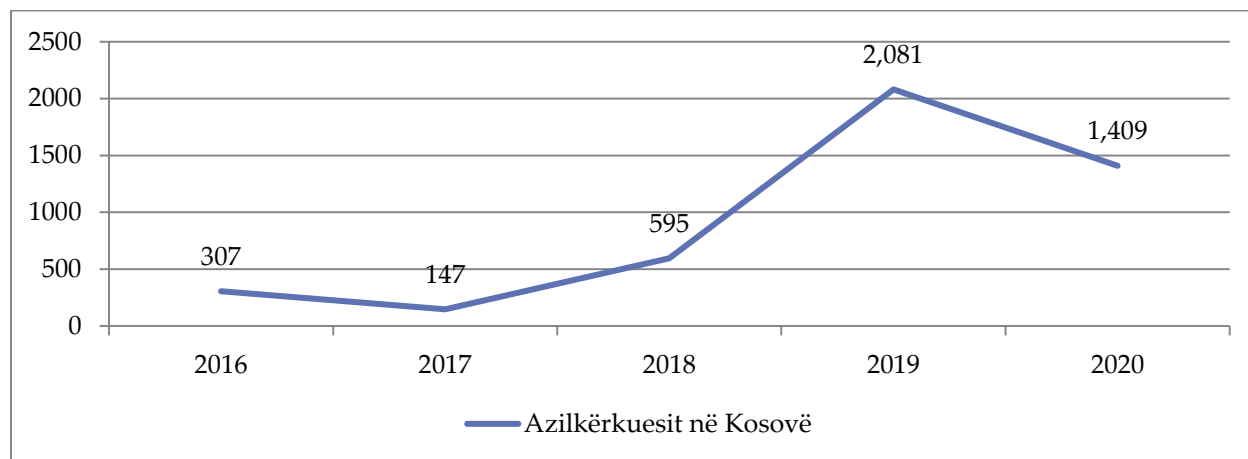
U međuvremenu, kao rezultat nametanja restriktivnih mera u cilju sprečavanja širenja pandemije Covid-19, tokom 2020. godine imali smo pad broja repatriiranih lica, odnosno 582 osobe, od kojih 478 prisilno i 104 osobe vraćene kroz Program asistiranog dobrovoljnog povratka i reintegracije.

Republika Kosovo je potpisala 22 sporazuma sa 24 države u oblasti readmisije.¹⁵Repatrijaciju kao državnu politiku nastaviće da sprovodi Vlada Republike Kosovo u narednim godinama kao važna mera koja doprinosi sprečavanju neregularnih migracija. Sa tim u vezi, preporučuje se nastavak pregovora o sporazumima o readmisiji. Tokom 2021. godine pokrenute su inicijative za pregovaranje i potpisivanje sporazuma sa sledećim zemljama: Letonija (sporazum je finaliziran i očekuje se potpisivanje); Ujedinjeno Kraljevstvo, Portugalija, Litvanija, Poljska, Irska, Pakistan, Avganistan, Obala Slonovače, SAD, Egipat, Jordan, Libija i Čad. Takođe, Republika Kosovo treba da nastavi da jača (ili uspostavlja) mehanizme za povratak neregularnih migranata u skladu sa EU i međunarodnim standardima i praksom.

Sa druge strane, migrantska kriza koja je pogodila evropske zemlje zbog korišćenja „balkanske rute/puta“, tj. zemlje regiona bila je pokazatelj da se Kosovo može koristiti kao tranzitna zemlja za migrante i izbeglice, iako Kosovo nije toliko pogođeno kao druge zemlje regiona.

Prikaz 6: Tražioci azila na Kosovu, 2016-2020

¹⁵Republika Kosovo je potpisala bilateralne sporazume o readmisiji sa sledećim zemljama: Albanija, Francuska, Švajcarska, Nemačka, Danska, Austrija, Norveška, Slovenija, Beneluks (Belgija, Holandija, Luksemburg), Češka, Crna Gora, Švedska, Finska, Mađarska, Bugarska, Malta, Estonija, Lihtenštajn, Hrvatska, Italija, Turska i Severna Makedonija.

Izvor: O DAM/MUP

Broj tražilaca azila na Kosovu tokom 2020. godine iznosio je 1.409, što predstavlja pad u odnosu na prethodnu godinu, verovatno zbog situacije sa pandemijom Covid-19 koja je takođe uticala na migraciona kretanja. Glavne zemlje porekla podnosilaca zahteva za međunarodnu zaštitu na Kosovu su: Sirija 649 (46.1%), Maroko 183 (13%), Palestina 121 (8.6%), Irak 119 (8.4%), Libija 89 (6.3%) dok ostale zemlje 248 (17.6%). Najzastupljenija starosna grupa su ona od 18-34 godine (1,007 podnosilaca zahteva), 35-64 godine (204 podnosioca zahteva), 0-13 godina (119 podnosilaca zahteva) 14-17 godina (78 podnosilaca zahteva) i starosna grupa 65+ (1 podnosilac zahteva).

U međuvremenu, od januara 2020. godine, kada je aktiviran član 52 Zakona o azilu, koji migrantima i izbeglicama nudi mogućnost da apliciraju uz „O izražavanju namere i svrhe traženja međunarodne zaštite“ i imaju mogućnost da u roku od 72 sata odluče da podnesu zahtev za međunarodnu zaštitu stvorena je nova situacija u pogledu ukupnog broja migranata i onih koji se prijavljuju za međunarodnu zaštitu. Od 31. januara 2020. godine, kada je na snagu stupilo 72-časovno „Izražavanje namere za traženjem azila“, do 31. decembra 2020. 1.532 migranata izrazila su nameru da zatraže azil, dok se 1,365 ljudi prijavilo za međunarodnu zaštitu.¹⁶

Uzimajući u obzir da trendovi migracionih kretanja u regionu i dalje menjaju puteve i pravce, i sa tim u vezi Republika Kosovo treba da preduzme mere za rešavanje bilo kog mogućeg priliva migranata i izbeglica, kao i da nastavi sa konsolidacijom sistema međunarodne zaštite i standarda zaštite za migrante i izbeglice u svim fazama predviđenim zakonom i u skladu sa međunarodnim standardima ljudskih prava, kao i u skladu sa konceptima humanitarnog upravljanja granicom.¹⁷Takođe, Republika Kosovo je izradila relevantno zakonodavstvo kako bi integrisala strance, uspostavljanjem institucija i mehanizama za podršku i koordinaciju integracije stranaca sa fokusom na osobe sa međunarodnom zaštitom.

¹⁶Lica koja su izrazila nameru da zatraže azil možda su aplicirala i ušla u postupke međunarodne zaštite

¹⁷Plan upravljanja potencijalnim protokom sa migrantima, izbeglicama i podnosiocima zahteva za međunarodnu zaštitu

Republika Kosovo započela je dijalog o liberalizaciji viznog režima 2012. godine i ovaj proces je sada dostigao završnu fazu odlučivanja u okviru Saveta Evropske unije. Ovaj proces donošenja odluka pokazao se političkim i trenutno nema naznaka za vremenske rokove kada putovanje bez viza u Šengenzoni može započeti, međutim Republika Kosovo treba da započne pripreme za upravljanje procesom post-vizne liberalizacije u skladu sa preporukama Evropske komisije za zemlje u regionu koje su već deo Šengen bele liste, uključujući pokazatelje i mere u okviru „mehanizma suspenzije“. To podrazumeva uspostavljanje institucionalnih mehanizama koordinacije, kao i mera u vezi sa informisanjem građana Kosova o pravima i obavezama koje proizilaze iz bezviznog kretanja, iako je niz informativnih aktivnosti oko teme migracija, uključujući informisanje kosovskih građanao pravilima bezviznog putovanja preduzetotokom poslednjih godina.

Institucionalno upravljanje migracijama uključuje niz institucija koje imaju direktne i indirektno odgovornosti u sprovođenju zakona i politika koje se odnose na oblast migracija, dok u cilju koordinacije aktivnosti u ovoj oblasti, kao što je gore pomenuto, 2013. godine, odlukom Vlade, osnovana je Vladina uprava za migracije kao među institucionalni mehanizam koordinacije za upravljanje migracijama. Iako je ovaj mehanizam doprineo jačanju među sektorskog pristupa u oblasti migracija, posebno kroz izradu migracionih profila, Izveštaj Evropske komisije 2020 o Kosovu preporučuje dalje jačanje među institucionalne saradnje i koordinacije u oblasti migracija. Prema tome, ova Strategija predviđa mere koje se odnose na jačanje mehanizama za upravljanjemigracijama u Republici Kosovo, posebno kroz jačanje Vladine uprave za migracije i drugih institucija uključenih u upravljanje migracijama, kako pravno tako i u smislu kapaciteta.

Pregled glavnih aktivnosti

Za sve aktivnosti predviđene ovom strategijom su definisani troškovia utvrđena je i budžetska linija preko koje će se finansijski pokrivati sve aktivnosti. Neke od aktivnosti neće biti pokriveno budžetom Kosova i kao takve podržaćeih donatori, odnosno međunarodne organizacije koje podržavaju kosovske institucije u oblasti migracija i azila, pre svega GIZ, SDC, UNHCR, IOM itd.

Pored toga, Ministarstvo unutrašnjih poslova dobiće pomoć od projekta „EU4 Justice and Home Affairs“, kao deo pre pristupnog instrumenta IPA II. U okviru treće komponente ovog projekta, MUP će dobiti grant u iznosu od 6,5 miliona evra koji će, između ostalog, podržati upravljanje migracijama. Takođe, u okvir programiranja za IPA III uključeni su i projekti iz oblasti upravljanja migracijama.

Glavne aktivnosti Migracione strategije 2021-2025 biće usmerene na upravljanje regularnim i kružnim migracionim kretanjima, kroz odgovarajuće mere kao što su bilateralni sporazumi, pružanje informacija i savetodavnih usluga migrantima, unapređenje politika i sistema za održivu reintegraciju repatriranih lica i vraćenih migranata unapređujući sistem za integraciju stranaca. Dalje, fokus Strategije biće na obezbeđivanju regularne i sigurne migracije

preduzimanjem mera za sprečavanje neregularnih migracija, bilo pojačanim nadzorom i kontrolom granica, jačanjem regionalne saradnje, informativnim kampanjama i drugim merama čiji je cilj zaštita migranata od trgovine ljudima.

Za razliku od prethodnih strateških dokumenata, Migraciona strategija 2021-2025 orijentisana je ka uspostavljanju regularnih i sigurnih migracija i kao takva ima razvojni pristup. Takođe su predviđene mere koje se sastoje od razvoja politika i šema usmerenih na upravljanje migracijama u svrhu zapošljavanja i konsolidaciju sistema mobilnosti migranata.

Pored toga, Migraciona strategija 2021-2025 je prvi strateški dokument na nivou države koji se bavi pitanjem unutrašnjih migracija. Predviđene aktivnosti imaju za cilj identifikovanje pravnih, institucionalnih praznina i kapaciteta u upravljanju unutrašnjim kretanjima predviđanjem konkretnih mera usmerenih na izmenu zakonskog okvira (Zakon o prebivalištu i boravištu 02/L-121), unapređivanjem baze podataka za unutrašnju migraciju kao i kroz konkretne aktivnosti u pogledu informisanja građana o neophodnosti prijave promene prebivališta i mesta boravka.

Migraciona strategija 2021-2025 odražava dostignuća u oblasti upravljanja migracijama, odnosno u među institucionalnoj koordinaciji u okviru mandata Vladine uprave za migracije, kroz izradu analitičkih dokumenata u oblasti migracija (kao što su migracioni profili), jačanje kapaciteta kroz tematsku obuku u oblasti migracija i unapređenje sistema za prikupljanje i analizu podataka u oblasti migracija. Sa tim u vezi, predviđene su aktivnosti koje imaju za cilj jačanje uloge i zakonskog mandata Vladine uprave za migracije, kao i upravljanje migracijama zasnovano na podacima putem razvijene platforme za upravljanje podacima. Takođe, Strategija odražava napredak postignut u oblasti međunarodne zaštite predviđajući istovremeno i dodatne aktivnosti na jačanju sistema, pre svega planiranjem mera u cilju podizanja standarda intervjuisanja podnosilaca zahteva za međunarodnu zaštitu i shodno tome poboljšanja kvaliteta prilikom odlučivanja.

1.5 Ciljevi:

Na osnovu analize izrađene u Proširenom migracionom profilu 2013-2017, kao i na osnovu početnih podataka iz istraživanja migracija, radna grupa za izradu Strategije postavila je sledeće strateške ciljeve:

- Strateški cilj 1: Upravljanje regularnom migracijom;
- Strateški cilj 2: Osigurati sigurnu, organizovanu i regularnu migraciju;
- Strateški cilj 3: Upravljanje unutrašnjim migracijama;
- Strateški cilj 4: Napredak u oblasti upravljanja migracijama i sistema međunarodne zaštite

Strateški cilj 1: Upravljanje regularnom migracijom

Upravljanje sigurnom, organizovanom i regularnom migracijom cilj je državne politike Republike Kosovo i povezan je sa principima Globalnog kompakta o migracijama. Sa tim u vezi, Migraciona strategija ima za cilj unapređenje sistema upravljanja migracijama, predviđajući mere za stvaranje uslova za regularnu i kružnu migraciju, utičući na taj način na sprečavanje neregularnih migracija.

Upravljanje regularnim migracijama ima pozitivne implikacije na održivi razvoj kako zemlje porekla tako i odredišta, kako u pogledu ekonomskog razvoja, tako i razvoja ljudskog kapitala. U tom duhu, ovaj strateški cilj odražava ciljeve institucija Republike Kosovo da stvore okruženje pogodno za mobilnost i kretanje migranata u regularnim i bezbednim formatima, uključujući promociju zaštite prava migranata.

Pokazatelj: Step en upravljanja regularnim migracionim kretanjima

U okviru ovog strateškog cilja predviđaju se specifični ciljevi koji će pomoći u realizaciji ovog cilja:

Br.	Specifični cilj	Pokazatelji rezultata
1.1	Upravljanje procesom regularne migracije	Smanjenje neto toka neregularne migracije
1.2	Unapređenje politika i sistema za održivu reintegraciju migranata koji se vraćaju	Profil vraćenih migranata podržanih šemama reintegracije je proširen
1.3	Razviti politike i šeme usmerene na upravljanje migracijama u svrhu zapošljavanja	Konsolidacija sistema mobilnosti migranata na osnovu dokaza/ evidencije (podaci)
1.4	Jačanje sistema za integraciju stranaca;	Funkcionalni sistem integracije sa odgovarajućim kapacitetima za sprovođenje integracionih politika

Strateški cilj 2: Osigurati sigurnu, organizovanu i regularnu migraciju;

Sprečavanje neregularnih migracija izazov je za svaku zemlju, uključujući i Republiku Kosovo. Kosovo je uspelo da konsoliduje pravni i institucionalni okvir za sprečavanje i borbu protiv neregularnih migracija. Međutim, s obzirom da na neregularna migraciona kretanja mogu uticati nepredvidivi događaji u lokalnom, regionalnom i međunarodnom kontekstu, onda to ostaje stalni izazov koji zahteva pažnju i u okviru ove Strategije.

U okviru ovog strateškog cilja predviđene su mere kojima je cilj potpuno funkcionisanje sistema za upravljanje migracijama osetljivim na zaštitu. Sa tim u vezi, predviđena je izgradnja kapaciteta Granične policije, uključujući sofisticiranu opremu za dobijanje biometrijskih signala kako bi se identifikovali, registrovali i uputili slučajevi iz mešoviten migracionih tokova. Takođe je predviđeno unapređenje fizičke infrastrukture za upravljanje mešovitim protokom migranata kroz funkcionisanje Prihvatnog centra.

Pored toga, ovaj strateški cilj predviđa izradu Priručnika za identifikaciju, profilisanje i upućivanje slučajeva neregularnih migranata i izbeglica, sa fokusom na ranjive grupe, pružajući im odgovarajuću negu i odgovarajuću sigurnost.

Takođe, u okviru ovog strateškog cilja odraziće se mere koje se odnose na stvorenu situaciju sa pandemijom Covid-19, uključujući, ali ne ograničavajući se na potrebu za lekarskim pregledima, proverom bezbednosti, kao i mogućnost da se imaju što potpunije informacije moguće na mešovitim tokovima migranata u našoj zemlji.

Pokazatelji rezultata: Smanjenje slučajeva neregularnih migracija

U okviru ovog strateškog cilja predviđaju se specifični ciljevi koji će pomoći u realizaciji ovog cilja:

Br.	Specifični cilj	Pokazatelji rezultata
2.1	Informisanje građana Kosova o pravilima ulaska i boravka u Šengen zoni;	Istraživanje stepena informisanosti građana o pravilima kretanja u Šengen zoni
2.2	Unapređenje saradnje kosovskih institucija sa drugim zemljama u garantovanju regularne i sigurne migracije	Broj iregularnih migranata koji se vraćaju u zemlje porekla putem mehanizama za vraćanje
2.3	Unapređenje sistema kontrole ulaska i boravka stranaca u Republici Kosovo	Napredni sistem kontrole ulaska i boravka
2.4	Zaštita migranata od trgovine ljudima	Broj migranata žrtava trgovine, koji su zaštićeni

Strateški cilj 3: Upravljanje unutrašnjim migracijama

Migraciona strategija 2021-2025 predstavlja prvi strateški dokument koji ima za cilj otklanjanje nedostataka povezanih sa unutrašnjim migracionim kretanjima (registracija kretanja iz sela ka gradu i obrnuto ili iz jedne opštine u drugu opštinu) koji će pomoći u vođenju javnih politika u oblasti obrazovanja, zapošljavanja, socijalna pitanja, planiranje budžeta, strane investicije itd., s obzirom na održivi društveno-ekonomski razvoj u zemlji. Sa tim u vezi, identifikovani su specifični ciljevi i aktivnosti kojima je cilj strukturiranje i razvoj sistema unutrašnjih migracionih kretanja.

Pokazatelji rezultata: Stopa registracije unutrašnjih migracija

U okviru ovog strateškog cilja predviđaju se specifični ciljevi koji će pomoći u realizaciji ovog cilja:

Br.	Specifični cilj	Pokazatelji rezultata
3.1	Pregled trenutnog sistema unutrašnjih migracija	Utvrđiti pravne, proceduralne, institucionalne i praznine u kapacitetima koje se odnose na unutrašnja migraciona kretanja
3.2	Unapređenje sistema za upravljanje unutrašnjim migracijama	Dostupnost podataka koji se odnose na unutrašnju migraciju za kreiranje politika zasnovanih na podacima

Strateški cilj 4: Napredak u oblasti upravljanja migracijama i osnaživanje sistema međunarodne zaštite

Upravljanje migracijama odnosi se na sistem i institucionalne mehanizme koji su uključeni u upravljanje migracijama. Vladina uprava za migracije¹⁸, osnovana 2013. godine, obezbedila je u okviru mehanizma relevantne vladine institucije i izvršne agencije koje u okviru svog mandata vrše funkcije koje se odnose na oblast migracija. U okviru Vladine uprave za migracije uključene su sve relevantne institucije koje predstavljaju odgovorni službenici imenovani da budu deo ovog mehanizma. Iako rad članova ovog tela prevazilazi njihove svakodnevne odgovornosti, VUM je dovršio Uredbu koja utvrđuje dužnosti, ulogu i odgovornosti ovog tela. Takođe, kako bi se što efikasnije funkcionisalo u pogledu postizanja strateških i konkretnih ciljeva, podvlači se potreba za razvojem jasnih radnih postupaka VUM-a za svaku oblast za koju je nadležan ovaj organ.

Još jedan izazov koji je pratio rad Uprave tokom ovog petogodišnjeg perioda bio je nedostatak različitih podataka u strukturiranom obliku koji su neophodni za izradu osnovnih i proširenih profila migracije, kao i za razvoj istraživanja i različitih analiza i priprema preporuka za poboljšanje stanja i razvoj javnih politika koristeći migracije kao sektora održivog društveno-ekonomskog razvoja.

¹⁸Odluka 08/158 o osnivanju Vladine uprave za migracije: http://kryeministri-ks.net/ep-content/uploads/docs/Vendimet_e_mbledhjes_se_158-te_te_Qeverise_2013_.pdf

Takođe, nakon prvog istraživanja sprovedenog na Kosovu koje je posvećeno različitim oblastima migracije, VUM planira da pažljivo prati situaciju u vezi sa prikupljenim podacima, što će biti praćeno daljim istraživanjem planiranim da se realizuje u periodu od 5 godina. Unapređenje multilateralne saradnje i partnerstva na regionalnom i međunarodnom nivou je još jedan izazov i cilj za VUM u narednih 5 godina.

Tokom ovih 5 godina rada, VUM je uz podršku međunarodnih partnera uspeo da se konsoliduje kao odgovoran mehanizam na polju migracija uspevši da na godišnjem novu izradi strateške dokumente, istraživanja i analize koji služe za razumevanje migracionih kretanja i javnosti razvoj politike sa fokusom na razvoj. Uprkos postignutom napretku, VUM se i dalje suočava sa unutrašnjim operativnim izazovima vezanim za nedorečeno definisanje njegove uloge, uključujući odgovornosti članova koji su delegirani i koji nemaju stalni angažman u okviru VUM-a kao primarni deo svog rada. Da bi se rešili svi ovi izazovi i da bi se ojačala uloga VUM-a kao primarnog među institucionalnog mehanizma i referentne tačke u polju migracija, predviđeni su specifični ciljevi i konkretne aktivnosti koje se ogledaju na sledeći način.

Takođe su u okviru ovog cilja predviđene mere koje imaju za cilj jačanje međunarodnog sistema zaštite, jer zvanični podaci govore o značajnom povećanju broja podnosilaca prijave za međunarodnu zaštitu na Kosovu. Predviđene mere se uglavnom fokusiraju na izgradnju kapaciteta za intervjuisanje, donošenje odluka, upućivanje i postupanje u slučajevima koji su deo ranjivih grupa. Sa tim u vezi, cilj je dalje unapređenje međunarodnog sistema zaštite u skladu sa principima Globalnog kompakta o izbeglicama, Globalnog kompakta o migracijama i Pakta EU o migracijama i azilu.

Pokazatelj rezultata: Razvoj javnih politika u oblasti migracija zasnovanih na podacima

U okviru ovog strateškog cilja predviđaju se specifični ciljevi koji će pomoći u realizaciji ovog cilja:

Br.	Specifični cilj	Pokazatelji rezultata
4.1	Jačanje uloge Vladine uprave za migracije (VUM)	Unapređenje VUM-a na strateškom i tehničkom nivou i sa potpunim među institucionalnim sastavom
4.2	Razvoj i unapređenje informacionog sistema za upravljanje migracijama (ISUM)	Potpuno operativan informacioni sistem za upravljanje migracijama (ISUM)
4.3	Unapređenje saradnje i multilateralnog partnerstva na regionalnom i međunarodnom nivou u oblasti migracija	Članstvo u međunarodnim organizacijama i forumima u oblasti migracija
4.4	Efikasno upravljanje podacima u oblasti migracija	Donošenje politika i odlučivanje u upravljanju migracijama na osnovu podataka
4.5	Jačanje međunarodnog sistema zaštite	Izgradnja kapaciteta u pogledu kvaliteta i trajanja donošenja odluka

1.6. Aneksi

- I. Aranžmani za sprovođenje, monitoring i izveštavanje;
- II. Odluka Generalnog sekretara o osnivanju Radne grupe za izradu Migracione strategije 2021-2025;
- III. Procena tvining projekta za migracionu strategiju 2013-2018;
- IV. Pravni okvir u oblasti migracija;
- V. Okvir politika;
- VI. Institucionalni mehanizmi uključeni u oblast migracija;
- VII. Regionalna i međunarodna saradnja u oblasti migracija.

I. Aranžmani za sprovođenje, monitoring i izveštavanje

Ministarstvo unutrašnjih poslova biće glavni nosilac sprovođenja Migracione strategije 2021-2025, uz pomoć institucija koje ga podržavaju. U cilju monitoringa (praćenja) implementacije aktivnosti predviđenih Akcionim planom Migracione strategije 2021-2025, Sekretarijat VUM-a biće angažovan u koordinaciji sa Sekretarijatom za strategiju u okviru MUP-a, koji će pripremiti:

- Šestomesečni izveštaji o postizanju strateških ciljeva i sprovođenju akcionog plana. Šestomesečni izveštaj će sadržati informacije o postizanju ciljeva i sprovođenju aktivnosti. U okviru šestomesečnog izveštaja, posebno će biti istaknute poteškoće sa kojima se susreću, izazovi, identifikovani rizici i njihovo adresiranje za sprovođenje strategije.
 - Godišnji izveštaji o postizanju strateških ciljeva i sprovođenju akcionog plana. Godišnji izveštaj o napretku sadržaće informacije o postizanju ciljeva i sprovođenju aktivnosti. U okviru godišnjeg izveštaja, posebno će biti istaknute poteškoće sa kojima se susreću, izazovi, identifikovani rizici i njihovo adresiranje za sprovođenje strategije. Nalazi i preporuke iz godišnjih izveštaja o monitoringu sprovođenja Strategije poslužiće kao osnova za srednjoročnu reviziju Akcionog plana i izradu buduće Migracione strategije 2026-2030.
- 6-mesečni izveštaj o implementaciji;
 - godišnji izveštaj o implementaciji;
 - završni izveštaj o implementaciji.

Institucije odgovorne za sprovođenje migracione strategije 2021-2025 su:

1. Ministarstvo unutrašnjih poslova;
2. Ministarstvo spoljnih poslova i dijaspora;
3. Ministarstvo finansija, rada i transfera;
4. Ministarstvo obrazovanja, nauke, tehnologije i inovacija;
5. Ministarstvo industrije, preduzetništva i trgovine;
6. Ministarstvo administracije lokalne uprave;
7. Agencija za statistiku;
8. Kosovska policija;
9. Vladina uprava za migraciju.

Mehanizam za monitoring i izveštavanje o migracionoj strategiji i akcionom planu 2021-2025

Mehanizam monitoringa odgovaraće principima utvrđenim u Administrativnom uputstvu (VRK) br. 07/2018 o Planiranju i izradi strateških dokumenata i akcionih planova, u Priručniku za planiranje, izradu i monitoring strateških dokumenata i njihovih akcionih planova.

Ministarstvo unutrašnjih poslova je odgovorno za koordinaciju i praćenje sprovođenja Migracione strategije 2021-2025 i za preduzimanje mera, ako je potrebno, kako bi se obezbedilo pravovremeno i efikasno sprovođenje aktivnosti utvrđenih Akcionim planom.

Organ nadležan za pripremu izveštaja u skladu sa mandatom je Sekretarijat VUM-a u koordinaciji sa Sekretarijatom za strategije koji funkcioniše u okviru MUP-a.

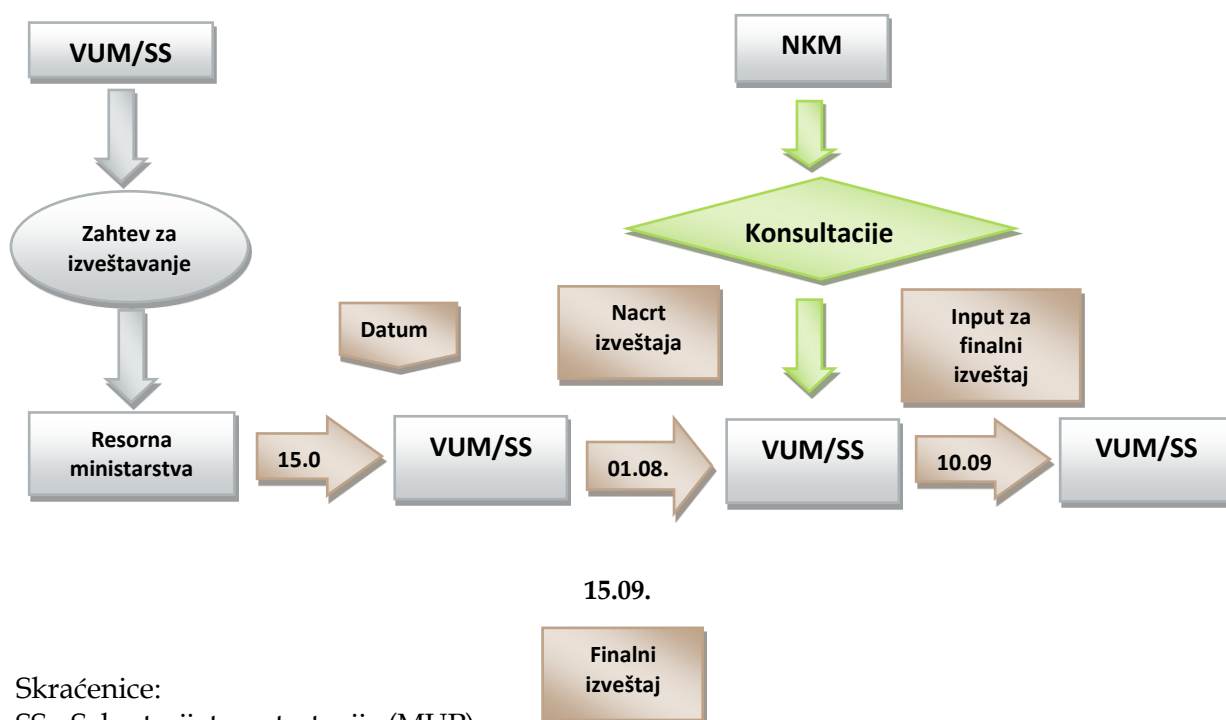
Izveštaji o napretku koje treba pripremiti su:

	Telo odgovorno za izradu izveštaja	Krajnji rok	Finalizacija izveštaja
6-mesečni izveštaj	VUM Sekretarijat / Sekretarijat za strategije (MUP)		VUM/SS
Godišnji izveštaj o implementaciji	VUM Sekretarijat / Sekretarijat za strategije (MUP)		Potpisao generalni sekretar (MUP)
Završni izveštaj	VUM Sekretarijat / Sekretarijat za strategije (MUP)		Potpisao Ministar unutrašnjih poslova

U slučaju bilo kakvih značajnih problema tokom implementacije ili u slučaju promenjenih okolnosti, nadležno ministarstvo blagovremeno obaveštava Kancelariju za strateško planiranje (KSP). Nadležno Ministarstvo i KSP, nakon procene zajedničke situacije, predložiće neophodne mere Komisiji za strateško planiranje.

Koraci za pripremu šestomesečnog izveštaja

Mehanizam za izradu šestomesečnog izveštaja

Skraćenice:

SS - Sekretarijat za strategije (MUP);

VUM - Vladina uprava za migracije;

NKM - Nacionalni koordinator za migracije

Prema šemi br. 1, VUM i SS će uputiti zahtev resornim ministarstvima i drugim institucijama, što uključuje spisak aktivnosti za koje je svaka institucija odgovorna. Odgovorne institucije

takođe treba da pruže informacije o problemima i rizicima i o mogućim daljim koracima za rešavanje problema. Informacije uključene u nacrt izveštaja razmatraće i analizirati VUM i SS, a nakon finalizacije izveštice o njima Nacionalnog koordinatorka za migracije.

Šestomesečni izveštaj će sadržati¹⁹:

Sažete informacije: *(najviše jedna stranica)*

Opšti napredak

U ovom odeljku su date sledeće informacije:

- a) ukupan broj važećih radnji za obuhvaćenih šest meseci;
- b) informacije o opštoj stopi implementacije, kao na primer procenat i broj u potpunosti sprovedenih, delimično i aktivnosti koje nisu sprovedene;
- c) oblasti koja pokazuju najbolje i najlošije performanse (na osnovu ciljeva).

Problemi i rizici

U ovom odeljku treba predstaviti rezime glavnih razloga za kašnjenje u implementaciji aktivnosti. Naglašava se svaki rizik za dalje sprovođenje aktivnosti i postizanje ciljeva.

Naredni koraci

Predlažu se moguća rešenja za identifikovane probleme i sledeći koraci ka implementaciji strateškog dokumenta.

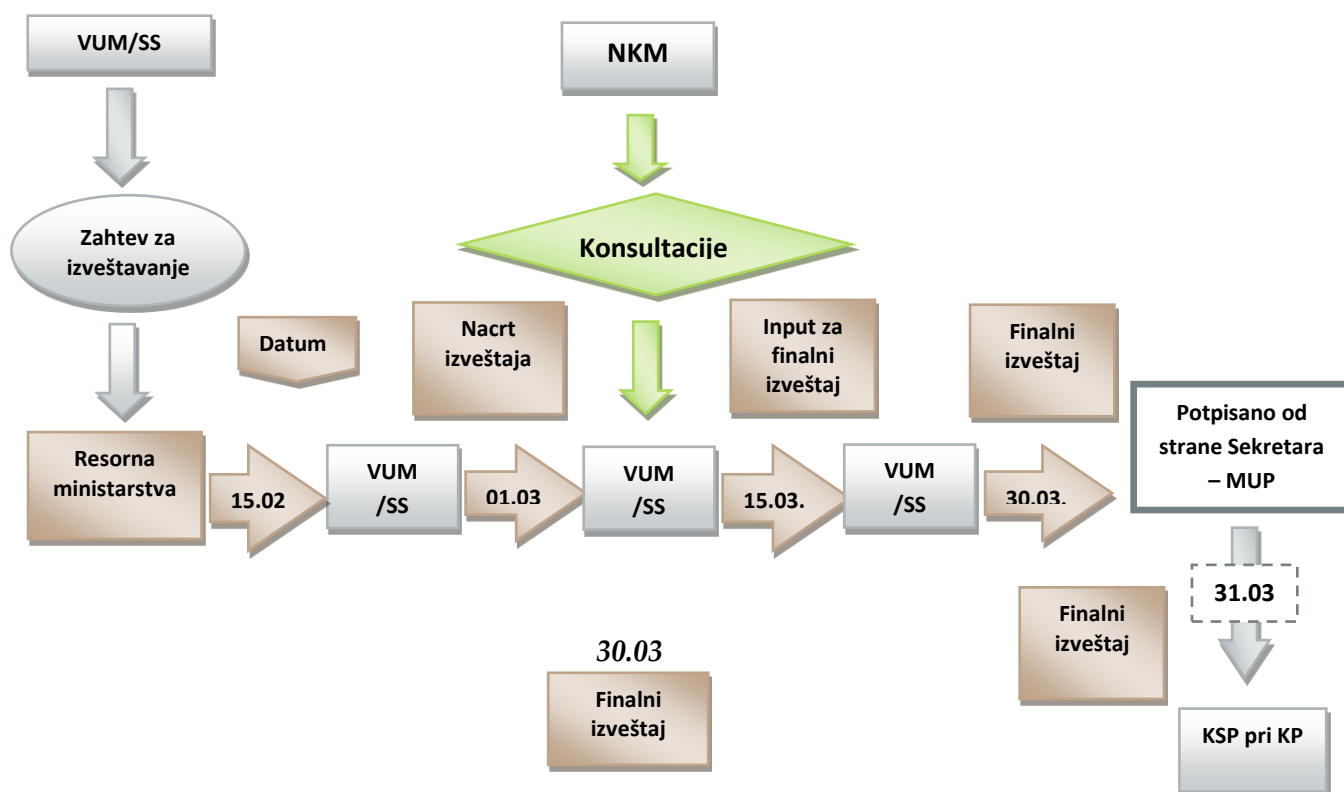
Detaljne informacije o implementaciji aktivnosti

Ovaj odeljak pruža informacije o statusu implementacije aktivnosti, zajedno sa kratkim opisom napretka prema svakoj aktivnosti, pokazateljima (rezultatima), identifikovanim problemima i ostalim predloženim koracima.

Koraci za pripremu godišnjeg izveštaja

¹⁹Priručnik za planiranje, izradu i praćenje strateških dokumenata i njihovih akcionih planova. <http://kryeministri-ks.net/ep-content/uploads/2019/02/MANUAL-P%C3%8BR-PLANIFIKIMIN-HARTIMIN-DHE-MONTORIMIN-E-DOKUMENTEVE-STRATEGIJE-DHE-PLANEVE-T%C3%8B-TYRE-T%C3%8B-VEPRIMIT.pdf>

Mehanizam za izradu godišnjeg izveštaja (o napretku)

Prema šemi br. 2, VUM i SS šalju zahtev resornim ministarstvima i drugim institucijama, koji uključuje spisak aktivnosti za koje je svaka institucija odgovorna. Odgovorne institucije će takođe pružiti informacije o problemima i rizicima i o mogućim daljim koracima za rešavanje problema i informacije o ukupnom izvršenju budžeta. Informacije uključene u nacrt izveštaja razmatraće i analizirati VUM i SS, a nakon finalizacije izvestiće o tome Nacionalnog koordinatora za migracije.

Godišnji izveštaj će sadržati²⁰:

Sažeti pregled

Ovaj odeljak će pružiti kratke informacije o napretku svakog strateškog cilja u okviru strateškog dokumenta, na osnovu pokazatelja i sprovođenja ključnih reformi u ovom sektoru. Izveštaj će predstaviti samo dostignuća u sprovođenju najvažnijih aktivnosti. O značaju aktivnosti odlučuje se prema obimu njihovog uticaja, političkoj pažnji i interesu medija ili civilnog društva. Grafikon, prikazi i tabele koristiće se za ilustraciju dostignuća. Ovaj odeljak će takođe pružiti kratke informacije o napretku ka postizanju vizije (takozvana „veća slika“). Takođe rezimira ključne izazove, rizike i neophodne korektivne mere. Ovaj odeljak će se koristiti za usmeravanje donosilaca odluka, javnosti i drugih relevantnih zainteresovanih strana. Ovaj pregled treba da bude kratak i sažet, do tri stranice.

²⁰Priručnik za planiranje, izradu i praćenje strateških dokumenata i njihovih akcionih planova. <http://kryeministri-ks.net/ep-content/uploads/2019/02/MANUAL-P%C3%8BR-PLANIFIKIMIN-HARTIMIN-DHE-MONITORIMIN-E-DOKUMENTEVE-STRATEGJIKE-DHE-PLANEVE-T%C3%8B-TYRE-T%C3%8B-VEPRIMIT.pdf>

Napredak u implementaciji ciljeva strateškog dokumenta

Ovaj odeljak će opisati napredak postignut u implementaciji svakog cilja strateškog dokumenta. Imaće onoliko pododeljka koliko je ciljeva u strateškom dokumentu. Pre opisa implementacije svakog cilja, ovde se mogu prikazati sažeti podaci o ukupnom napretku. Može sadržati informacije o:

- reformama koje su uspešno sprovedene tokom godine;
- oblastima u kojima je potrebno poboljšanje u implementaciji;
- ukupno izvršenje budžeta;
- ovde se mogu koristiti tabele i grafikoni.

Napredak na osnovu ciljeva: (naslov cilja)

Ovi pododeljci treba da pruže informacije o napretku svakog strateškog cilja u okviru dokumenta. Napredak prema svakom cilju biće opisan u skladu sa pokazateljima i ukupnom napretku u primeni podciljnih aktivnosti. Takođe će biti pružene informacije o tome da li su ciljevi pokazatelja ispunjeni, kao i opis ključnih sprovedenih reformi, kao i razlozi za neuspeh u postizanju ciljeva. Ove informacije će nam ukazati na to da li se strateški dokument približava postizanju svojih ciljeva.

Svaki pododeljak sadrži sledeće informacije:

- procena ključnih dostignuća, korišćenjem pokazatelja i grafikona;
- procena izazova i praznina;
- budžetska sredstva;
- zaključci i preporuke za naredne korake.
- grafikoni, tabele ili fotografije će se koristiti za ilustraciju procene;

Sadržaj finalnog izveštaja

U roku od tri (3) meseca od isteka roka za primenu strateških dokumenata, Ministarstvo unutrašnjih poslova podneće KSPfinalni izveštaj koji sadrži iste informacije potrebne u godišnjem izveštaju, procenu da li su ciljevi iz dokumenta Strategije postignuti u sprovedenim aktivnostima, kao i predlozi za naredne korake, ako je potrebno, za njihovu implementaciju. Finalni izveštaj odobravaMinistar unutrašnjih poslova, a zatim će se razgovarati sa glavnim institucijama koje učestvuju i KSP, pre nego što se podnese Komisiji za strateško planiranje.

II. Odluka Generalnog sekretara o osnivanju Radne grupe za izradu Migracione strategije 2021-2025

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government
Ministria e Punëve të Brendshme - Ministarstvo Unutrašnjih Poslova - Ministry of Internal Affairs

REPUBLIKA E KOSOVËS-REPUBLIKA KOSOVA-REPUBLIC OF KOSOVO
 QEVERIA E KOSOVËS-VLADA KOSOVA-GOVERNMENT OF KOSOVO
 MINISTRIA E PUNËVE TË BRENDSHME-MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA
 MINISTRY OF INTERNAL AFFAIRS
 Zyrë e Sekretarit të Përgjithshëm/Kancelaria e Generalitok Sekretarit
 Office of the Secretary General

Nr./Br./No. 754 / No.Št./Br.št./No.št. 1
 Data/Datum/Date 11.09.2020
 PRISHTINË-PRISTINA-PRISTINA

Nr. 754/2020
 Datë: 11/092020

Sekretari i Përgjithshëm i Ministrisë së Punëve të Brendshme,
 Në mbështetje të nenit 18 paragrafi 3 të Ligjit Nr. 06/L-113 për Organizimin dhe Funkcionimin e Administratës Shtetërore dhe Agjencive të Pavarura, (Gazeta Zyrtare, Nr. 7, 01 Mars 2019), nenin 8 të Udhëzimit Administrativ (QRK) Nr.07/2018 për Planifikimin dhe Hartimin e Dokumenteve Strategjike dhe Planeve të Veprimit, nxjerr:

V E N D I M

1. Themelohet Grupi Punues për hartimin e Strategjise për Migrim dhe Planit të Veprimit 2021-2025.
2. Grupin Punues nga pika 1 e këtij vendimi e përbëjnë:
 - 2.1. Sefedin Kuçi, DSHAM/MPB, kryesues;
 - 2.2. Merita Vidishiqi, DIEKP/MPB, zv.kryesuese;
 - 2.3. Lulzim Fushtica, Kabineti i Ministrit/ MPB, anëtar;
 - 2.4. Valon Krasniqi, DSHAM/MPB, anëtar;
 - 2.5. Mergim Himaj, DL/MPB, anëtar;
 - 2.6. Naim Muja, Sekretariati per Strategji/ MPB, anëtar;
 - 2.7. Fahrije Ternava, DRPR/MPB, anëtare;
 - 2.8. Kushtrim Canolli, ZKM/ZPS, anëtar;
 - 2.9. Nehat Pllana, ZL/ZKM, anëtar;
 - 2.10. Rifat Limani, DRAPSH/MPB, anëtar;
 - 2.11. Njomza Musa Baholli, MPMS, anëtare;
 - 2.12. Avni Kastrati, ASRK, anëtar;
 - 2.13. Ferid Idrizi, MASHT, anëtar;
 - 2.14. Albana Morina, MSH, anëtare;
 - 2.15. Ylli Valla, MAPL, anëtar;
 - 2.16. Behar Isma, MPJD, anëtar;
 - 2.17. Kastriot Vrella, MTL, anëtar;
 - 2.18. Arta Maxhuni, MF, anëtare;
 - 2.19. Shkelzen Kuqi, MEA, anëtar;
 - 2.20. Rrahman Sylejmani, PK, anëtar;
 - 2.21. Ylleza Berisha, ZKM/Departamenti per Integrim Evropian, anëtare;
 - 2.22. Habibe Zeqiri, DSHAM/MPB, anëtare;
 - 2.23. Drita Xheladini, DBF/MPB, anëtare;
 - 2.24. Mirsada Voca, MPJD, anëtare;

III. Procena tvining projekta za Migracionu strategiju 2013-2019

IZVEŠTAJ O MISIJI KRATKOROČNO ANGAŽOVANIHEKSPERATA		
Misija	Jačanje kosovskih institucija u efikasnom upravljanju migracijama	
Broj projekta	KS 14 IB JH 04	
Eksperti	g. Pawel Michniewicz (Poljska), gđa. Ilze Briede (Letonija)	
Datum i lokacija misije	14-18maj 2018, Priština, Kosovo	
Komponenta	1	Zakonodavstvo i Migraciona strategija
Aktivnost	1.2.1(b)	Procena Nacionalne migracione strategije 2013-2018 i odgovarajućeg akcionog plana

Ciljevi/Opis zadataka

Svrha aktivnosti bila je da se nastavi i završi procena Nacionalne strategije i akcionog plana 2013-2018. Tokom prethodne aktivnosti (1.2.1 (a)) predložena je metodologija evaluacije i razvijen je upitnik koji će biti distribuiran svim zainteresovanim stranama. ODAMje zajedno sa nekim zainteresovanim stranama ispunio ukupno 33 upitnika o kojima se raspravljalo tokom aktivnosti što je dovelo do zaključaka i preporuka za praćenje.

Tokom aktivnosti, organizovano je nekoliko sastanaka sa nekim zainteresovanim stranama koje su pozvali zvaničnici ODAM-a. Na ovim sastancima bile su predstavljene institucije poput ODAM-a, Državne policije, Centra za pritvor, Ministarstva za evropske integracije, Ministarstva za dijasporu, Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva rada i socijalne zaštite, Ministarstva za ekonomski razvoj i Ministarstva trgovine i investicija. Neki od učesnika bili su uključeni u izradimigracione strategije, dok su neki od njih članovi Vladineuprave za migracije (VUM) i deo su izrade novog Migracionog profila.

Organizovan je sastanak sa gđom. Eva Kitzlet, KRB projekta „Jačanje organa za upravljanje migracijama na Kosovu“ (finansiran od Švajcarske agencije za razvoj i saradnju [SDC], a kojeg sprovodi Međunarodni centar za razvoj migracionih politika [ICMPD]), sa namerom da se diskutuje omogućnosti uključivanju nekih eksperata iz sledećih projekata tokom procesa izrade nove Migracione strategije. Dogovoreno je da ovo učešće može biti korisno i da se može organizovati tokom početne faze izrade nove strategije kako bi se pružila neka osnovna znanja i informacije o teorijskim pitanjima vezanim za Migracionu strategiju.

Ključna zapazanja

Akcioni plan je usvojen 2013. godine a revidiran 2015. godine. Ovaj akcioni plan ima tri strateška cilja:

1. Sprečavanje neregularnih migracija i promovisanje regularnih migracija;
2. Poboljšanje pravnog i kružnog razvoja;
3. Transformacija i razvoj migracija u pozitivan ekonomski faktor.

Svaki strateški cilj ima nekoliko specifičnih ciljeva i svaki od njih mora biti dopunjen nizom relevantnih aktivnosti. Akcioni plan sadrži reference na uključene odgovorne organe i zainteresovane strane, planirano trajanje aktivnosti, izvor finansiranja i pokazatelje (kvantitativni ili kvalitativni rezultati).

Tokom promena u 2015. godini, u Planu se mogu uočiti neke tehničke i logičke netačnosti (nisu svi brojevi obuhvaćenih aktivnosti u okviru Planom tačni - nekim obuhvaćenim aktivnostima nisu dodeljeni brojevi, neki brojevi su udvostručeni, što će zakomplikovati sastav izveštaja o proceni; neke aktivnosti su parafrazirane). Neki od novih ciljeva ne odgovaraju ciljevima uključenim u Strategiju. Na primer, novi cilj „Ispunjavanje obaveza koje proističu iz uvrštavanja Kosova na belu Šengen listu“ ne može biti uključeno ni u jedan od specifičnih ciljeva postavljenih za sprovođenje strateškog cilja „Sprečavanje neregularnih migracija i promocija regularnih migracija“. Zbog toga treba dovesti u pitanje pravni osnov za uključivanje ovih novih ciljeva u Akcioni plan.

Institucija zadužena za koordinaciju (ODAM) je trebalo da priprema izveštaje o napretku dva puta godišnje, a do sada su izdata samo dva izveštaja - za 2013. i 2015. godinu. Izveštaj za 2017. godinu nije pripremljen jer je aktivnost 1.2.1 (a) u okviru Tvining projekta bila zakazana za jun 2017. godine, ali je organizovana u septembru 2017. godine. Da bi se prikupili podaci, od zainteresovanih strana je zatraženo da dostave podatke u vezi sa postignutim napretkom (na osnovu statistike i realizovane aktivnosti). Najnoviji izveštaj ne sadrži sve aktivnosti od početka primene Akcionog plana; predstavlja samo neka od najnovijih dešavanja koja su se dogodila tokom 2016. Kao što je razjašnjeno tokom diskusija, postoje događaji koji nisu obuhvaćeni nijednim izveštajem. Što se tiče nekih aktivnosti, opisano je samo kao „Od 2015. godine preduzimane su aktivnosti kako bi se postigli ovi ciljevi i još uvek traju u skladu sa vremenskim rokom“. Takve izjave su formalne i ne pružaju uvid u stvarno stanje.

Neke aktivnosti (na primer 1.1.1) su u najnovijem izveštaju o napretku označene rečju „završene“; međutim, ne postoji mehanizam za procenu da li su aktivnosti u potpunosti završene. Izveštaji su dostavljeni zameniku ministra unutrašnjih poslova. Treba napomenuti da bi za postizanje veće transparentnosti sledeći izveštaj trebalo da bude konsolidovan i treba da predstavlja i

obuhvaticelokupan postignuti napredak kao i ocenu statusa implementacije svake aktivnosti - da li je aktivnost sprovedena, da li je delimično sprovedena ili uopšte nije sprovedena.

Podaci predstavljeni za period 2013-2015 nisu predstavljeni za svaku godinu; podaci su predstavljeni za puni period što na taj način komplikuje mogućnost procene napretka tokom referentnog perioda.

Kada se sav napredak u izveštaju konsoliduje, treba izvršiti procenu rezultata. Iako je država korisnica tokom procesa izrade Strategije pokušala da izvrši izbor merljivih pokazatelja, osnovne informacije praktično nedostaju. Izuzetak se može napomenuti - informacije o sporazumima potpisanim za readmisiju do 2012. godine uključene su u Strategiju i dodate informacije o sporazumima u vezi sa pripremama. Kada se oceni napredak postignut u okviru aktivnosti br. 1.7.2 *Pokretanje i potpisivanje sporazuma o readmisiji sa zemljama porekla ili sigurnim trećim zemljama*, biće moguće videti koliko je novih sporazuma pokrenuto i potpisano tokom perioda 2013-2018. Međutim, za većinu zemalja nedostaju osnovne informacije i nije moguće uporediti postignute rezultate sa situacijom pre usvajanja Strategije. Štaviše, pokazatelji ne sadrže bilo kakav fokus (cilj) - oni nisu opisani ni u Strategiji ni u Akcionom planu, kada su u pitanju sporazumi o readmisiji koji će biti pokrenuti ili potpisani sa drugim zemljama, koliko će informativnih kampanja biti organizovano, koliko detaljnih graničnih kontrola treba izvršiti, itd.

Prilikom ocene Strategije i Akcionog plana, pitanje budžeta takođe treba proceniti kako bi se utvrdilo da li su finansijski resursi dodeljeni za sprovođenje aktivnosti pravilno potrošeni i da li su potrošeni resursi dali predviđene rezultate. U ovom slučaju takva analiza nije moguća jer Akcioni plan u većini slučajeva prikazuje samo finansijski izvor, ali ne i iznos izdvojenih sredstava. Postoje samo dva izuzetka gde se prikazuje iznos finansijskih sredstava - aktivnost br. 1.1.2 *Organizovanje kampanja za informisanje građana o posledicama neregularne migracije* (125 000 EUR) i aktivnost br. 1.10.4 *Unapređenje i integracija baza podataka ODAM, KISV i SMR (BMS)* (740,000 EUR).

Tokom aktivnosti 1.2.1 (a) koja se odvijala u septembru 2017. godine, pripremljen je upitnik kako bi se podržao proces prikupljanja podataka za Izveštaj o napretku 2015-2017. Međutim, od pokretanja aktivnosti 1.2.1 (b), upitnik je popunjen za samo manje od polovine aktivnosti obuhvaćenih Akcionim planom (ukupno 28 od 67).

Kratkoročno angažovani eksperti su zbog toga bili prisiljeni da prikupljaju podatke tokom aktivnosti, što je bio izazov zbog vremenskih ograničenja, zbog podele odgovornosti u vezi sa Akcionim planom između različitih vladinih institucija i odeljenja i zbog nedovoljne koordinacije unutar i između institucija.

Popunjeni upitnici, zajedno sa prikupljenim informacijama i statistikama, poslužili su kao osnova za pregled Izveštaja o napretku.

Treba naglasiti da su kratkoročno angažovani eksperti takođe identifikovali neka druga ograničenja za procenu stanja sprovođenja određenih aktivnosti. Glavna ograničenja su sledeća:

- Pokazatelji ne odgovaraju uvek direktno svrsi aktivnosti;
- Nedostatak podataka za određene pokazatelje ili vrlo opšte i nedovoljne informacije;
- Više institucija navedeno za koordinaciju nekih aktivnosti;
- Ne postoje osnovne informacije i brojevi koji treba da se postignu za pokazatelje;

- Mnoge aktivnosti su formulisane kao nastavak prethodno preduzetih koraka;
- Svrha nekih aktivnosti je udvostručena;
- Neusaglašenost originalne verzije i prevoda Akcionog plana na engleski jezik (uključujući broj ciljeva i aktivnosti).

Gore navedena ograničenja uticala su na procenu koju su sproveli kratkoročno angažovanieksperti. Treba napomenuti da ni pre ni tokom aktivnosti nije bilo moguće dobiti sve potrebne pisane podatke i stoga su neki podaci predstavljeni u priloženom dokumentu zasnovani na procenama koje su intervjuisani zvaničnici dali usmeno. Podaci koje treba popuniti ili verifikovati treba navesti u Izveštaju o napretku (19 slučajeva).

Kratkoročno angažovanieksperti su procenili status implementaciji u skladu sa svojim najboljim saznanjima, ali zbog gore navedenih razloga ne može se garantovati da je procena potpuna i sveobuhvatna ida predstavlja realanodraz stanja.

Rezultati procene su sledeći:

- Ukupno je sprovedeno 40 aktivnosti (60%) (većina njih je definisana kao „u toku“, što znači da implementacija podrazumeva nastavak prethodno započetih aktivnosti)
- 14 aktivnosti (21%) je delimično sprovedeno.
- 11 aktivnosti (16%) nije realizovano.
- U slučaju 2 aktivnosti (3%) bilo je nemoguće proceniti nivo implementacije zbog nedostatka podataka.

U novembru 2017. godine, Nacionalni koordinator za migracionu strategiju stvorio je novu radnu grupu za izradu nove migracione strategije za naredni period.

Preporuke

Imajući u vidu činjenicu da je 2018. godina poslednja za Nacionalnu migracionu strategiju i akcioni plan, u ovoj fazi se ne preporučuje da se vrše veće strukturne promene u gore pomenutim dokumentima kako bi se bolje upravljalo procesom monitoringa i procene Akcionog plana.

Međutim, još uvek postoji prostor za poboljšanje mehanizma monitoringa (praćenja) imenovanjem kontakt osobe koja bi koordinirala svim aktivnostima u vezi sa Akcionim planom u okviru svakog uključenog ministarstva/institucije, povećavajući koordinacionu ulogu Vladineuprave za migracije (VUM) poboljšavajući razmenu informacije unutar i između institucija.

Pregledajte akcioni plan, posebno da biste bili sigurni da se svaka aktivnost može identifikovati po jedinstvenom broju;

Štaviše, ograničenja utvrđena u ovom dokumentu treba uzeti u obzir tokom procesa izrade nove Migracione strategije. Posebno:

- Ciljeve treba definisati pod pretpostavkom da primena cilja podrazumeva napredak, posebno u oblasti politike [*policy*] (a ne samo nastavak prethodno započetih aktivnosti i radnji);
- Pokazatelji treba da budu merljivi (odgovorna institucija treba da bude u stanju da redovno pruža odgovarajuće podatke) i treba da direktno odražavaju svrhu aktivnosti;

- Za razvoj buduće strategije, tokom kreiranja merljivih pokazatelja, neophodno je pružiti osnovne informacije i brojeve koji se žele postići. Takođe je važno konsultovati predložene pokazatelje kako bi se osigurala njihova tačnost. Pokazatelji bi se trebali više usredsrediti na očekivane rezultate nego na realizovane aktivnosti;
- • Osigurati ukupnu usklađenost državne strategije i relevantnog akcionog plana za budućnost. Strateški i specifični ciljevi su navedeni u Strategiji, stoga bi trebali biti odraženi u Akcionom planu. Ako je potrebno, izmene i dopune treba da se pridržavaju strateških ciljeva utvrđenih u Strategiji ili bi Strategija trebalo da bude izmenjena/dopunjena;
- Razviti sveobuhvatan mehanizam za monitoring (praćenje) sprovođenja Akcionog plana:
 - Izveštaji treba da sadrže informacije o svim planiranim aktivnostima;
 - Prikupljeni podaci treba da omoguće procenu nivoa sprovođenja svih aktivnosti (ako su sprovedene mere dovoljne);
 - U slučaju kašnjenja, treba pružiti dodatne informacije o razlozima i mogućim rešenjima;
 - Izveštaji treba da se izrađuju na radnom nivou i da ih odobravaju visoki zvaničnici;
 - Tokom perioda monitoringa buduće Migracione strategije bilo bi preporučljivo organizovati redovne sastanke Vladine uprave za migracije (VUM) radi nadgledanja procesa primene;
 - Izveštaj o napretku koji odražava stanje sprovođenja Akcionog plana mora se podneti najmanje jednom godišnje.

Predlozi za buduće aktivnosti u okviru Projekta

- Zemlja korisnica započinje sa izradom nove Migracione strategije. Treba organizovati diskusije sa ostalim zainteresovanim stranama kako bi se definisali ciljevi i rokovi za različite faze izrade Strategije. Štaviše, ostalim zainteresovanim stranama treba dati dovoljno vremena da procene neophodne prioritete koji će biti uključeni u novu migracionu strategiju;

- Naglašeno je da se buduće aktivnosti mogu organizovati nakon finalizacije Proširenog profila migracije u avgustu 2018. Ostale aktivnosti mogu se organizovati u septembru (tekst Migracione strategije) i u novembru 2018. (Akциони plan);

- Organizovati radionicu u okviru projekta „Osnaživanje organa za upravljanje migracijama na Kosovu“ radi uključivanja eksperata Međunarodnog centra za razvoj migracionih politika (ICMPD) za obuku o izradi strateških dokumenata. Obuku treba organizovati pre aktivnosti 1.2.2 a.

- Aneksi:** 1. Nacrt izveštaja o napretku koji su pripremili kratkoročni eksperti za period 2015 - 2017;
2. Prezentacija o rezultatima tokom aktivnosti 1.2.1 b.

Kratkoročno angažovani eksperti:

Pawel Michniewicz

Ilze Briede

III. Pravni okvir u oblasti migracije

Pravni okvir u oblasti migracija izrađen je u skladu sa zakonodavstvom EU kao deo procesa evropskih integracija, kao i na osnovu zahteva procesa liberalizacije viznog režima sa EU. Oblast migracija na Kosovu regulisana je sledećim zakonodavstvom:

- **Zakon br. 06/L-036 o izmenama i dopunama zakona br. 04/L-219 o strancima**, između ostalog, reguliše i pitanje zapošljavanja stranaca na teritoriji Republike Kosovo. Usvajanjem zakona br. 06/L-036 o izmenama i dopunama zakona br. 04/L-219 o strancima ugrađen je Zakon o izdavanju radne dozvole i zapošljavanju stranih državljana u Republici Kosovo. Novi Zakon o strancima predviđa niz izmena kako bi se olakšao postupak izdavanja radnih dozvola za strance, obrađivao se postupak za dobrovoljno uklanjanje i naloge za prinudno uklanjanje i izricanje novčanih kazni strancima. trgovina inostranstvom u Republici Kosovo. Ovaj zakon je usklađen sa evropskim zakonodavstvom, odnosno sa Trećom direktivom EU i Prvom uredbom EU.
- **Zakon br. 06 / L-026 o azilu**, usklađen je sa zakonodavstvom EU i definicijom svih prava i obaveza tražilaca azila prema direktivama EU. Novi zakon uređuje uslove i postupke za priznavanje izbegličkog statusa, dopunske zaštite, privremene zaštite, statusa, prava i obaveze tražilaca azila, lica sa izbegličkim statusom, kao i lica kojima je odobrena dopunska zaštita i privremena zaštita. Ovaj zakon je izmenjen/dopunjen Zakonom br. 06/L-026 o azilu i isti je objavljen u Službenom glasniku u maju 2018. godine.
- **Zakon br. 04/L-215 o državljanstvu Kosova** određuje način sticanja, gubitka i povratka državljanstva Republike Kosovo i reguliše druga pitanja u vezi sa državljanstvom Republike Kosovo.
- **Zakon br. 03/L-208 o readmisiji**, utvrđuje pravila i procedure za readmisiju lica koje je državljanin Republike Kosovo ili stranca koji ne ispunjava ili više ne ispunjava, uslove na snazi za ulazak ili boravak na teritoriji države gde se zahteva status boravka.
- **Zakon br. 04 / L-214 o izmenama i dopunama zakona br. 04 / L 072 o kontroli i nadzoru državne granice**, u cilju usklađivanja sa zakonodavstvom EU. Glavne promene u novom zakonu uglavnom su povezane sa definicijama i nazivom zakona.
- **Zakon br. 04/216 o saradnji između organa uključenih u integrisano upravljanje granicama**, reguliše saradnju između svih organa koji su uključeni u integrisano upravljanje granicom i sprovođenje zajedničkih strategija ovih tela, tako da zadaci predviđeni za te organe i pojedinačne mere u vezi sa sprečavanjem, otkrivanjem i istragama ilegalnih kriminalnih aktivnosti, kontrola, praćenjem i relevantna međunarodna saradnja, mogli da se pravilno, efikasno i efektivno sprovedu.

- **Zakon br. 04 L-218 o sprečavanju i borbi protiv trgovine ljudima i zaštiti žrtava trgovine ljudima** ima za cilj sprečavanje i borbu protiv trgovine ljudima u svim oblicima.
- **Zakon br. 04/L-076 o policiji** reguliše ovlašćenja i dužnosti Policije Republike Kosovo, njenu organizaciju i druga pitanja u vezi sa aktivnostima i delovanjem Policije Republike Kosovo.
- **Zakon br. 04/L-003 o matičnoj službi**- ovaj zakon reguliše značenje i komponente građanskog statusa kosovskih državljana, stranih državljana i lica bez državljanstva, sa privremenim ili stalnim boravkom u Republici Kosovo, utvrđujući pravila za njihovo upisivanje, očuvanje i promene, kao i organizacija i funkcionisanje matične službe u Republici Kosovo.
- **Zakon br. 04/L-095 o dijaspori i raseljeništvu**- ovaj zakon ima za cilj očuvanje i negovanje nacionalnog, jezičkog, kulturnog i obrazovnog identiteta pripadnika dijaspore i raseljeništa i njihovu vezu sa institucijama Republike Kosovo.
- **Zakon br. 02 / 1-121 o prebivalištu i boravištu** reguliše registraciju i odjavu prebivališta i boravka građana, registraciju i odjavu gosta, promenu adrese stanovanja, nadležnosti i način vođenja odgovarajućih evidencija.

Međunarodni pravni okvir u oblasti migracija

Pored opštih međunarodnih instrumenata o ljudskim pravima, koji imaju direktnu primenu u Republici Kosovo, predviđenih članom 22. Ustava Republike Kosovo, ključni instrumenti međunarodnog prava u oblasti migracija su Konvencija UN o pravima migranata i članova njihovih porodica i Ženevska konvencija iz 1951. godine o statusu izbeglica.

Takođe su relevantne na polju migracija politike i inicijative na evropskom i globalnom nivou kao što su Pakt EU o migraciji i azilu, Globalni kompakt o migracijama i Globalni kompakt o izbeglicama.

Pored toga, zakoni EU u ovoj oblasti relevantni su za lokalni pravni okvir u oblasti migracija:

- Direktiva Saveta br. 2003/86/EC od 22. septembra 2003. o pravu na spajanje porodice;
- Direktiva Saveta 2003/109/EC od 25. novembra 2003. godine o državnom statusu državljana trećih zemalja koji imaju dugotrajno prebivalište, izmenjena Direktivom 2011/51/EU;
- Direktiva Saveta 2009/50/EU od 25. maja 2009. o uslovima ulaska i boravka državljana trećih zemalja u svrhu visokokvalifikovanog zaposlenja (Direktiva EU o plavoj karti);
- Direktiva 2011/98/EU Evropskog parlamenta i Saveta od 13. decembra 2011. o jedinstvenoj proceduri podnošenja zahteva za državljane trećih zemalja da borave i rade

na teritoriji države članice i o pravima zajedničke grupe za radnike trećih zemalja koji zakonito borave u državi članici;

- Direktiva 2014/36/EU Evropskog parlamenta i Saveta od 26. februara 2014. o uslovima ulaska i boravka državljana trećih zemalja radi zapošljavanja kao sezonskih radnika;
- Direktiva 2014/66/EU Evropskog parlamenta i Saveta od 15. maja 2014. o uslovima ulaska i boravka državljana trećih zemalja u kontekstu unutar-korporativnih transfera;
- Direktiva (EU) 2016/801 Evropskog parlamenta i Saveta od 11. maja 2016. o uslovima ulaska i boravka državljana trećih zemalja u istraživačke svrhe, zbog studiranja, obuke, volonterske usluge, šeme razmene studenata ili obrazovne projekte, i porodični smeštaj (izmena Direktive 2004/114/EC za studente i 2005/71/EC za podnosiocima zahteva);
- Uredba (EU) 2016/399 Evropskog parlamenta i Saveta od 9. marta 2016. o Kodeksu Unije o pravilima koja regulišu kretanje osoba preko granica;
- Direktiva 2008/115/EZ Evropskog parlamenta i Saveta od 16. decembra 2008. o zajedničkim standardima i procedurama u državama članicama za repatrijaciju državljana trećih zemalja sa neregularnim boravkom;
- Odluka Saveta 2004/573/EC od 29. aprila 2004. o organizaciji zajedničkih letova za polaske sa teritorije dve ili više država članica, državljana trećih zemalja koji podležu nalogima za individualni odlazak;
- Direktiva 2004/81/EC o dozvolama boravka za žrtve trgovine ljudima;
- Direktiva 2009/52/EC kojom se uređuju minimalni standardi o sankcijama i merama protiv poslodavaca državljana trećih zemalja sa neregularnim boravkom;
- Uredba (EU) 2019/1896 Evropskog parlamenta i Saveta od 13. novembra 2019. o Evropskoj graničnoj i obalnoj straži i ukidanju Uredbe (EU) br. 1052/2013 i (EU) 2016/1624.

i. Okvir politika

Republika Kosovo je izradila politike i strateške dokumente u oblasti migracija, uključujući one koji se bave integrisanim upravljanjem granicama, sprečavanjem neregularnih migracija, razvojnim aspektima povezanim sa migracijom, ulogom dijaspore, readmisijom, azilom i međunarodnom zaštitom, reintegracijom repatriiranih lica, kao i sprečavanje i borba protiv trgovine ljudima i krijumčarenja migranata.

Državne i sektorske strategije vezane za oblast migracija su:

- **Nacionalna strategija i Akcioni plan protiv trgovine ljudima 2015-2019²¹**, predstavlja glavni dokument nacionalnih politika za sprečavanje i borbu protiv trgovine ljudima. Cilj strategije je da unapredi koordinaciju i usklađivanje među institucionalnih akcija, unapredipravno gonjenje i kažnjavanje počinitelja i obezbedi poboljšanje kvaliteta usluga žrtvama trgovine ljudima.
- **Nacionalna strategija i Akcioni plan za integrisano upravljanje granicom 2020-2025** predstavlja glavni dokument nacionalne politike za upravljanje i kontrolu državne granice. Njegova svrha je efikasna kontrola i nadzor državne granice, nacionalna i međunarodna saradnja između svih nadležnih organa koji su uključeni u kontrolu granica i omogućavanje slobodnog kretanja ljudi i robe, kao i uspostavljanje efikasnog i delotvornog sistema za integrisano upravljanje granicom, kako bi se postigao zajednički cilj otvorenih i sigurnih granica.
- **Plan za upravljanje potencijalnim protokom migranata, izbeglica i podnosilaca zahteva za međunarodnu zaštitu** - ima za cilj upravljanje tokovima migranata, izbeglica i podnosilaca prijave/zahteva za međunarodnu zaštitu, definišući pripremne i odgovorne akcije na koordinisan način od strane institucija Republike Kosovo. Plan predviđa pet mogućih scenarija, mere odgovora za svaki scenario, rokove i troškove za sprovođenje svake aktivnosti.
- **Strategija za borbu protiv organizovanog kriminala 2018-2022** - ima za cilj rešavanje pitanja u vezi sa prevencijom, istragom i kažnjavanjem lica koja su uključena u trgovinu ljudima i krijumčarenje migranata.
- **Politike viznog režima** - Republika Kosovo uspostavila je vizni režim sa 88 zemalja, uglavnom na azijskom i afričkom kontinentu. Dalje, sistem KISV proširen je na 16 Kosovskih diplomatskih i konzularnih predstavništava, odakle se izdaju vize građanima ovih zemalja.

ii. Institucionalni mehanizmi uključeni u oblast migracija

Lokalne institucije u oblasti migracija

Migracija kao oblast je prilično sveobuhvatna i podrazumeva angažovanje značajnog broja institucija, u zavisnosti od njihovog delokruga u ovom sektoru, kako u pogledu razvoja tako i primene zakona i politika. Ključni organi odgovorni za izradu, sprovođenje i nadzor migracionih politika u Republici Kosovo su:

- **Nacionalni koordinator za migracije (NKM)** - Koordinira, nadgleda i izveštava o sprovođenju politika, aktivnosti i akcija predviđenih u oblasti migracija. Inicira i koordinira izradu državnih politika vezanih za migracije; Adresira preporuke koje je predložila Vladina uprava za migracije

²¹Trenutno se izrađuje nova Strategija za borbu protiv trgovine ljudima 2021-2025

prema relevantnim institucijama; Prati rad i funkcionisanje Vladine uprave za migracije; Predstavlja državu na raznim regionalnim i međunarodnim inicijativama u oblasti migracija.

- **Vladina uprava za migracije (VUM)** - među institucionalno telo koje uključuje sve relevantne institucije i agencije direktno i indirektno povezane u polju migracija. Među svojim brojnim dužnostima i odgovornostima, ovo telo daje savete nacionalnom koordinatoru za migracije; izrađuje Migracioni profil; izrađuje državne strategije migracija i akcione planove; pruža ekspertizu u oblasti migracija za vladine institucije tokom procesa donošenja politika u ovom sektoru; procenjuje nivo sprovođenja politika u oblasti migracija;

- **Ministarstvo unutrašnjih poslova (MUP)** - kao ključna institucija u ovoj oblasti, odgovorno je za migracione politike, uključujući zaključivanje bilateralnih sporazuma o readmisiji, uglavnom putem **ODAM-a**, koji kao odeljenje, između ostalog, donosi odluke o zahtevima za državljanstvo, boravišnu dozvolu, azil, međunarodnu zaštitu, readmisiju i nadgleda Pritvorski centar za strance i Centar za traženje azila. Još jedan važan aspekt kojem se MUP bavi u ovoj oblasti je reintegracija repatriраних лica, kroz programe reintegracije koje osmišljava, sprovodi i nadgleda **Odeljenje za reintegraciju** repatriраних лica i integraciju stranaca i Centar za privremeni smeštaj repatriраних лica, u saradnji sa relevantnim resornim institucijama, kao i koordinacijom politika za integraciju stranaca sa regularnim boravkom u Republici Kosovo. Takođe, kao izvršna agencija u MUP-u, **kosovska policija** je odgovorna za kontrolu i nadzor migracionih kretanja na graničnim prelazima i unutar teritorije Kosova; praćenje ilegalnog boravka stranaca, istraga i gonjenje лica osumnjičenih za krijumčarenje migranata i trgovinu ljudima, itd.

- **Ministarstvo spoljnih poslova i dijaspora (MSPD)** - razvija i koordinira spoljnu politiku, izražavajući i štiteći interese Kosova u odnosu na druge zemlje i međunarodne organizacije, u punoj koordinaciji sa drugim ministarstvima, dok je aktivnost ove institucije na polju migracija uključuje podsticanje i promovisanje učešća dijaspora u društveno-ekonomskom razvoju zemlje, potpisivanje sporazuma u ovoj oblasti (npr. bilateralni sporazumi o readmisiji), izdavanje smernica za Vizni informativni sistem Kosova (VISK), uputstva o postupcima izdavanja viza u diplomatsko-konzularnim predstavništvima i graničnim prelazima, oblik i sadržaj viznog plakata i odluka o izdavanju viza, putem diplomatsko-konzularnih misija Republike Kosovo, građanima zemalja za koje Kosovo primenjuje vizni režim.

- **Ministarstvo finansija, rada i transfera (MFRT)** - Ministarstvo finansija, rada i transfera je nadležni organ koji vrši procenu finansijskih implikacija u vezi sa migracionim politikama i njihovom primenom. Takođe, MFRT je odgovorno za izradu politika zapošljavanja i stručnog osposobljavanja, dok Agencija za zapošljavanje Republike Kosovo (AZRK)²² organizuje i koordinira godišnje planiranje aktivnosti i inicijativa za sprovođenje godišnjih politika zapošljavanja i stručnog osposobljavanja koje je izradilo MFRT. Agencija za zapošljavanje

²²<https://gzk.rks-gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=8983>

Republike Kosovo izdaje kratkoročnu dozvolu za strane državljane, do 90 dana u periodu od 180 dana, na osnovu Zakona br. 06/L-036 o izmenama i dopunama zakona br. 04/L-219 za strance.

- **Ministarstvo obrazovanja, nauke, tehnologije i inovacija (MONTI)** - aktivnosti ovog ministarstva koje su direktno povezane sa oblastima migracija su pružanje usluga za reintegraciju repatriiranih lica u školski sistem. MON je takođe odgovorno za upis stranaca u kosovski obrazovni sistem i sprovođenje programa za mobilnost kosovskih učenika.
- **Ministarstvo ekonomije (ME)** - generalno razvija i sprovodi politike koje, direktno ili indirektno utiču na migracione trendove u zemlji, s obzirom na to da se ekonomski razvoj tretira kao jedan od glavnih elemenata migracionih kretanja.
- **Ministarstvo industrije, trgovine i preduzetništva (MITP)** - preko Agencije za investicije i podršku preduzećima (KIESA) sprovodi programe usmerene na poseban tretman investitora iz dijaspora i promociju investicija, izvoza i turizma sa fokusom na zemlje u kojima je koncentrisana Kosovska dijaspora.
- **Kosovska agencija za statistiku (KAS)** - prikuplja, analizira i pruža statistiku o kretanju migracija, uključujući unutrašnju migraciju.
- **Centralna banka Kosova (CBK)** - prikuplja, analizira i pruža relevantne statističke podatke u oblasti migracija, odnosno podatke koji se odnose na doznake, direktne strane investicije, putničke usluge dijaspora (posetioci iz dijaspora).

Organizacije civilnog društva i akteri u oblasti migracija

Brojne lokalne organizacije civilnog društva aktivno su uključene u podršku sprovođenju zakona i politika u ovoj oblasti kroz različite projekte i aktivnosti. Glavni akteri civilnog društva koji su uključeni u ovu oblast su:

- Kosovski program za građanska prava (CRP-K);
- Kosovski centar za rehabilitaciju žrtava torture (KCRŽT).

iii. Regionalna i međunarodna saradnja u oblasti migracija

Institucije Republike Kosovo su razvile različite oblike saradnje sa posebnim međunarodnim i regionalnim organizacijama i inicijativama u oblasti migracija. Kosovo je takođe uspostavilo bilateralnu saradnju na polju migracija sa značajnim brojem zemalja za koje se smatra da su od interesa.

Saradnja sa regionalnim i međunarodnim organizacijama i inicijativama i drugim međunarodnim akterima na polju migracija:

Glavni akteri ove kategorije koji su uključeni u oblast migracija su:

- Međunarodna organizacija za migracije (IOM);
- Program Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) na Kosovu;
- Kancelarija Visokog komesarijata Ujedinjenih nacija za izbeglice (UNHCR);
- Nemačka korporacija za međunarodnu saradnju (GIZ)
- Međunarodni centar za razvoj migracionih politika (ICMPD);
- Dečji fond Ujedinjenih nacija (UNICEF);
- Kancelarija Evropske unije na Kosovu (EUO);
- Regionalna inicijativa za migracije, azil i izbeglice (MARRI);
- Danski savet za izbeglice (DRC);
- Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju (OEBS), Misija na Kosovu;
- Švajcarski Caritas.

Što se tiče saradnje i učešća u međunarodnim i regionalnim inicijativama na polju migracija, tokom ovog perioda Republika Kosovo je kontinuirano učestvovala u aktivnostima u okviru Praškog procesa, kako na sastancima visokih zvaničnika, tako i na obukama.

Takođe, u cilju povećanja kapaciteta Vladine uprave za migracije i podrške Nacionalnom koordinatoru za migracije, MUP se podržava od strane GIZ Globalnog programa i Švajcarske agencije za razvoj i saradnju, u skladu sa Sporazumom o partnerstvu u migracijama između Kosova i Švajcarske, čiji projektne aktivnosti su uključivale različite tematske treninge, razvoj istraživanja o migracijama, kao i organizaciju kampanje za informisanje građana o pravilima bezviznog kretanja u Šengen zoni.

Bilateralna saradnja u oblasti migracija

Do sada je Republika Kosovo potpisala 22 sporazuma sa 24 države u oblasti readmisije. Takođe, Republika Kosovo od 2009. godine ima na snazi Zakon o readmisiji, koji ima prioritet u pogledu saradnje za readmisiju sa zemljama sa kojima Kosovo još uvek nije potpisalo bilateralni sporazum o readmisiji.

Redovni sastanci se organizuju sa atašeima za migracije u diplomatskim i konzularnim misijama akreditovanim na Kosovu, u cilju razmene podataka i razgovora o izazovima u oblasti azila i migracija.